

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВ»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Гайдаш О. Л.

Науковий керівник,
к.е.н., доцентка

Бардадим М. В.

науковий ступінь, посада

ДНІПРО – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів

Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

З А Т В Е Р Д Ж У Ю

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20 р.

З А В Д А Н Н Я

**на кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти другого (магістерського)
рівня**

ГАЙДАШУ ОЛЕКСАНДРУ ЛЕОНІДОВИЧУ

1. Тема кваліфікаційної роботи «Удосконалення організації обліку та оподаткування операційної діяльності фермерських господарств»

Керівник роботи Приходько Ігор Павлович, д. держ. упр., професор

затверджені наказом ДДАЕУ від «09» жовтня 2023 р. № 3050

2. Строк подання здобувачем роботи – 08 грудня 2023 року.

Вихідні дані до роботи Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, П(С)БО, реєстри синтетичного, аналітичного обліку та фінансова звітність С(ф)Г «Україна-2000».

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).

1. Теоретичні основи внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарськими підприємствами. 2. Стан внутрішнього контролю в забезпеченні управління сільськогосподарськими підприємствами. 3. Напрями вдосконалення внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарськими підприємствами. 4. Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

1. Тракткування категорії “внутрішній контроль” різними авторами. 2. Основні функції внутрішнього контролю на сільськогосподарських підприємствах. 3. Компоненти системи внутрішнього контролю аграрного підприємства. 4. Види внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства. 5. Об'єкти внутрішнього контролю аграрного підприємства. 6. Суб'єкти внутрішнього контролю підприємств сільського господарства. 7. Рівні нормативно-правового регулювання внутрішнього контролю підприємств сільського господарства.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА ТА ЇХ МІСЦЕ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ	Травень 2023	
2	ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	Вересень 2023	
3	ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	Листопад 2023	
4	ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	Грудень 2023	
5	ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	Лютий 2024	

Здобувач _____

(підпис)

Олександра ГАЙДАШ _____

(власне ім'я, прізвище)

Керівник роботи _____

(підпис)

Марія БАРДАДИМ _____

(власне ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ I ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА ТА ЇХ МІСЦЕ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ	9
1.1. Роль і значення фермерських господарств у сучасному розвитку аграрної економіки	9
1.2. Актуальні питання бухгалтерського обліку та оподаткування фермерських господарств	20
Висновки до першого розділу	26
РОЗДІЛ II ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	28
2.1. Організаційно-економічна характеристика фермерського господарства	28
2.2. Обґрунтування особливостей побудови бухгалтерського обліку в фермерських господарствах	35
2.3. Сучасний стан організації обліку та формування фінансової звітності фермерських господарств	40
Висновки до другого розділу	56
РОЗДІЛ III. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	58
3.1. Вдосконалення бухгалтерського обліку в управлінні операційною діяльністю фермерських господарств	58
3.2. Перспективи оподаткування фермерських господарств	70
Висновки до третього розділу	73
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення організації обліку та оподаткування операційної діяльності фермерських господарств».

Кваліфікаційна робота: 83 ст. основного тексту, 6 рис., 14 табл., 51 літературне джерело.

Об'єкт дослідження є управлінні сільськогосподарською галуззю в С(ф)Г "Україна-2000" Синельниківського району Дніпропетровської області застосований порядок організації витрат праці та матеріалів.

Предметом дослідження є збірником теоретичних, методичних і практичних положень щодо організації бухгалтерського обліку операційної діяльності господарств.

Мета роботи теоретично та експериментально довести практичність методичних правил щодо організації бухгалтерського обліку операційної діяльності господарства.

Методи дослідження. Аналітичне порівняння, порівняння метрик, індексний метод, теоретичні та емпіричні методи дослідження.

У статті визначено та досліджено теоретичні основи організації бухгалтерського обліку операційної діяльності фермерського господарства. Крім того, проект оцінює діяльність сільськогосподарської компанії, визначає її організаційний та фінансовий стан, розглядає організацію професії бухгалтера, її основні обов'язки та відповідальність. Досліджено систему становлення бухгалтерської професії, її склад. На основі проведеного аналізу надано рекомендації щодо вдосконалення організації системи обліку операційної діяльності господарства. Реалізація пропозицій у звіті підвищить ефективність бухгалтерського обліку та аналізу повсякденної діяльності організації.

Результати закладено в зусилля аграрного (фермерського) господарства України «Україна-2000» Синельниківського району Дніпропетровської області.

Ключові слова

ОРГАНІЗАЦІЯ, БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ПРАВИЛА, ПОВНОВАЖЕННЯ, СИСТЕМА КОНТРОЛЮ

ABSTRACT

Topic: "Improving the organization of accounting and taxation of the operational activities of farms."

Qualification work: 83 st. of the main text, 6 figures, 14 tables, 51 literary sources.

The object of the study is the process of organizing cost accounting in the management of the crop production industry in S(f)G "Ukraine-2000" of Synelnyk District, Dnipropetrovsk Region.

The subject of the research is a set of theoretical, methodical and practical aspects of the organization of accounting for the operational activity of the farm.

The purpose of the work is to theoretically and experimentally demonstrate the practicality of methodological provisions regarding the organization of accounting for the operational activities of the farm.

Research methods. Analytical comparison, comparison of indicators, index method, methods of theoretical and empirical research.

The paper defines and analyzes the theoretical foundations of the organization of accounting for the operational activity of the farm. In addition, the work examines the activities of the agricultural enterprise, evaluates its organizational and financial condition, considers the organization of the accounting service, its main tasks and responsibilities. The system of formation of the accounting service, its construction is analyzed. On the basis of the conducted analysis, recommendations were given to improve the organization of accounting for operational activities of the farm. Implementation of the recommendations provided in the work will increase the efficiency of accounting and analysis of the organization's operational activities.

The results are implemented in the activities of the peasant (farming) economy "Ukraine-2000" of the Synelniky district of the Dnipropetrovsk region.

KEYWORDS

ORGANIZATION, ACCOUNTING, RULES, AUTHORITIES, CONTROL SYSTEM

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний стан розвитку аграрної економіки в Україні уможливорює створення специфічної форми ведення сільського господарства – агропромислових господарств. Ефективність функціональності системи управління сільським господарством вимагає значних і негайних змін в економічній структурі агропромислового господарства, насамперед в системі бухгалтерського обліку. Удосконаленню системи обліку та оподаткування в умовах сучасного сільського господарства присвячена праця багатьох науковців, зокрема: Бичкова М.Ф., Завгородній В.П., Кірейцева Г.Г., Кузьмінський А.М., Лінника В.Г., Литвин Ю.В. Я., Моссаковського В.Б., Огійчука М.Ф., Пархоменка В.М., Пушкаря М.Ц., та ін. Ці автори мали значний вплив на теоретичну та практичну еволюцію бухгалтерського обліку операційної діяльності та її оподаткування з позицій нових методів ведення сільського господарства. Крім того, вітчизняний науковий доробок скромний, у ньому відсутні комплексні, точні та ефективні дослідження операційної діяльності в господарствах. На сьогоднішній день актуальним є створення нової, простої, мобільної та економічно ефективною системи обліку та оподаткування в агропромисловому господарстві, яка б відповідала вимогам часу та міжнародним стандартам.

Мета і завдання дослідження – розробка практичних, наукових підходів до оподаткування та бухгалтерського обліку, які враховують бажання споживачів. Досягнення поставленої мети здійснюється шляхом вирішення наступних завдань: - розкрито сучасні економічні та управлінські особливості операційної діяльності фермерських господарств як складової системи управління в аграрному секторі та складової податкового адміністрування та бухгалтерського обліку. Оцінити сучасний стан бухгалтерського обліку в господарствах приміського району м. Дніпро, а також зарубіжну практику бухгалтерського обліку в цілому. Для цього необхідно продемонструвати організаційні, методологічні та нормативні аспекти законодавчих положень щодо оподаткування та адміністрування єдиного податку фермерських господарств; - створити моделі операційних витрат і доходів господарства, які

відображатимуть специфіку діяльності та не відступатимуть від загальних принципів бухгалтерського обліку. Запропонувати методи вдосконалення оподаткування та обліку, які сприяють оперативному функціонуванню фермерських господарств.

Предметом дослідження є практична діяльність фермерського господарства «Україна-2000» Синельниківського району Дніпропетровської області.

Тема дослідження – організація оподаткування та методика обліку, яка використовується фермерськими господарствами під час операційної діяльності.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження стали принципи ринкової економіки, наукові праці українських та зарубіжних вчених у галузі економіки, бухгалтерського обліку та мислення, діалектичний метод підходу, системний спосіб дослідження економічних фактів, законодавча і регуляторні заходи, і організація бухгалтерського обліку в загальному вигляді.

Під час дослідження та розробки висновків і рекомендацій було започатковано велику кількість спеціальної літератури з питань оподаткування щодо організації обліку, інформації та роботи фермерських господарств, даних щодо їх бухгалтерського обліку і форми фінансової звітності тощо. Для вирішення поставленого завдання були використані наступні наукові методи: дослідити предмет дослідження, розбивши його на окремі складові – методи аналізу та синтезу; порівнювати інформацію та метрики за роками – візуальний метод порівняння; відобразити еволюцію метрики щодо кількості та площі господарств – графічний метод. Також використовувалися інші специфічні методи бухгалтерського обліку, включаючи подвійний запис, баланс, який розгортає документи, тощо.

Практичне значення одержаних результатів сприяє вдосконаленню методу обліку операційної діяльності на фермі, що дозволить тим, хто

використовує інформацію, приймати більш обґрунтовані рішення щодо просування своєї фермерської кар'єри.

Наукова новизна. Усі результати в роботі досягнуті автором на особистому рівні та мають науковий інтерес, зокрема:

- В розрізі операційних видатків критикується методика калькулювання витрат та їх облік за класом 8 «Витрати за елементами».

У результаті створено форми документів зведеного бухгалтерського обліку, які призначені для обліку витрат і виробництва сільськогосподарської продукції, визначення фінансових результатів і є практичними для використання в системі фермерства.

- На основі загальної теорії застосування наукових принципів і правових норм була створена проста таксономія ведення сільського господарства.

Обсяг і структура дипломної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, викладена на 83 сторінках комп'ютерного тексту. Список використаних літературних джерел містить 51 найменування.

РОЗДІЛ І ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА ТА ЇХ МІСЦЕ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

1.1. Роль і значення фермерських господарств у сучасному розвитку аграрної економіки

Складність аграрного сектора економіки пояснюється постійним створенням і утвердженням ринкових відносин у національній економічній системі. Комплексність є основою конкурентоспроможності вітчизняного АПК, яка будується на принципі різних можливостей і партнерства між різними формами власності. Зруйнувати застарілі стереотипи, які тривалий час вибудовували у виробничих відносинах на селі, можна лише забезпечивши життєздатність і розвиток різноманітних економічних структур.

Фундаментальна теорія економічної поведінки бере безпосередню участь у розробці методів управління сільським господарством. Сьогодні наданням послуг та виробництвом сільськогосподарської продукції в аграрному секторі займаються різні господарські структури. Вони мають різні характеристики, зокрема щодо місця розташування, організації праці та виробництва, власності на вироблену продукцію та методів виробництва.

Сучасний склад сільськогосподарського промислового виробництва в Україні складається з багатьох форм власності та стилів господарювання. Класифікація наукових досягнень у вітчизняній сфері базується на узагальненні наукових досягнень інших вчених. Це призводить до класифікації вітчизняного сільського господарства на дві категорії: корпоративне та індивідуальне (рис.1.1). У корпоративному секторі виробником товарів і методів виробництва, як правило, є держава або колектив фізичних осіб або, іноді, колектив юридичних осіб. Індивідуальний сектор пов'язаний із одноосібним володінням засобами виробництва та отриманим продуктом або поєднанням приватної власності та оренди. Земля в корпоративному секторі зазвичай здається в оренду. Крім того, договори оренди укладаються як з фізичними особами –

власниками земельних паїв, так і з юридичними організаціями, сільськогосподарськими компаніями. Корпоративний сектор складається з державних компаній, товариств з обмеженою відповідальністю, господарських кооперативів та інших форм власності.

Рис. 1.1. Організаційна структура сучасного аграрного сектора України

Весь індивідуальний сектор становлять приватні сільськогосподарські організації, фермерські господарства, особисті підсобні господарства, сади та інші організації. Вони отримали землю в особисте володіння, а методи виробництва та сама продукція є власністю індивіда.

Спостерігаємо, що основу індивідуального сектора в сільському господарстві становлять особисті землевласники та землевласники. Спільним атрибутом цих двох типів господарювання є родинні зв'язки, які є основою обох типів підприємництва разом із приватною власністю, зокрема землею. Проте фермерські господарства мають суттєву перевагу у формі

господарювання перед одноосібними селянськими господарствами. Статус юридичної корпорації надає їм певний захист з боку держави, вони можуть отримати доступ до державних програм підтримки сільського господарства, вони також можуть отримувати пільгові позики від уряду, ці позики є особливими в цьому відношенні, відсоткова ставка за державою-забезпечених банківських позик нижча, ніж за іншими позиками. Сучасне законодавство та нормативні акти мають на меті сприяти подальшій еволюції фермерства як потужного союзника та невід'ємної частини сільськогосподарської системи. Соціальне призначення ферм, розташованих у селах і сільських громадах, є неоціненним.

Діяльність фермерських господарств у сучасний час обмежена кількома законами, зокрема:

- Конституція України;
- Земельний кодекс України;
- Податковий кодекс України.

Нижче наведено закони України щодо власності, підприємництва, оренди землі, фермерського господарства та всіх інших аспектів, а також зміни та доповнення.

Як форма господарювання на землі, ферми були відроджені наприкінці минулого століття. Закон України «Про селянське господарство», який набрав чинності 20 грудня 1990 року, вніс суттєві зміни в порядок володіння та користування землею на селі. Пізніше, щоб забезпечити довготривалу стабільність стрімкого на той час зростання фермерства, було введено в дію Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про селянське (фермерське) господарство»» від 22 червня 1993 року. Законодавчі зміни сприяли безоплатній передачі землі приватним власникам для сільськогосподарського використання.

Становлення та розвиток приватного підприємництва на селі в умовах кризи є надзвичайно значущим процесом. Однак сьогодні ніхто з тверезо мислячих законодавців, бізнесменів і науковців не виступає за негайне

розформування великих громадських господарств на більш дрібні виробництва. Проте зберегти ті методи господарювання, які десятиліттями застосовувалися в колгоспах і радгоспах, неможливо.

М.Г. Лобаса, фермерським господарством вважається житлово-майновий комплекс сільськогосподарського призначення, створений одним громадянином України (сім'єю) на закріпленій за ним земельній ділянці відповідного розміру. Брати участь у сільськогосподарській діяльності як легальний виробник, який є незалежним від уряду та діє відповідно до законів та нормативних актів України.

Охапкін О. пропонує досліджувати фермерське господарство як сукупність організаційних структур, які створюються і розвиваються особистою та сімейною працею, приватною власністю та договорами оренди.

Професор Липчук В.В. у своїй книзі «Фермерські господарства: стан, проблеми та стратегії розвитку» він задокументував низку питань ефективного функціонування фермерства, вирішення яких має важливе теоретичне та практичне значення для ефективної аграрної економіки України. Професор задокументував необхідні передумови для створення фермерства, різні види діяльності фермерських господарств, охарактеризував концептуальні тенденції їх подальшого функціонування. Автор визнає, що фермерство розглядається як форма аграрного підприємництва, яка є систематичною, незалежною та заснованою на ризику операційною діяльністю, яка здійснюється підприємствами (юридичними чи фізичними особами) з метою отримання прибутку та отримання економічних і соціальних результатів. .

Чимало теоретико-правових роз'яснень фундаментальної природи господарств фермерського типу можна знайти у світовій науці, зокрема в законодавстві країн, що входять до аграрної системи. Як правило, акцент робиться на власності ферми, і це правда, що це сімейний бізнес, оскільки технологічні аспекти виробництва в основному здійснюються членами сім'ї. Індивідуальний дохід, за сучасними соціальними стандартами, має становити не менше розміру мінімальної заробітної плати, який був би достатнім для

сучасного рівня життя і який, по можливості, повинен відповідати як мінімум середньому доходу працівників сільського господарства.

Виходячи з вищевикладеного, основними та провідними рисами землеробства слід вважати наступне:

- безоплатна форма сільськогосподарського бізнесу, яка функціонує на основі економічної вигоди та підприємництва.

Приватна власність на землю та інші ресурси виробництва;

- розмежування організаційної та виробничої складових, статусу юридичної чи фізичної особи;

- нечітке розмежування між працею та капіталом у порівнянні з корпоративним сектором сільськогосподарського виробництва, оскільки у випадку фермера спостерігається поєднання властивостей власника, підприємця, найманого працівника та комерсанта.

- самофінансування та самотиражування в процесі виробництва.

- поєднання природного та комерційного виробництва, і обсяг продукції та ступінь її товарності від членів ферми повинні приносити їм більшу частину доходу.

Таким чином, фермерське господарство вважається самостійним господарюючим суб'єктом, який юридично визнається таким або фізичним. Загальною ознакою фермерських господарств є повна відповідальність власника за результати своєї праці. Подібного рівня відповідальності за організацію процесу та результати діяльності немає в жодній іншій виробничій структурі, прикладом цього є корпоративність управління в аграрному секторі, відсутня індивідуальна відповідальність.

Вважаємо, що систему землеробства слід розглядати як окрему складову сільськогосподарського виробництва через її складність, цю систему тепер слід вважати виразною системою виробничих відносин у країні. Багатоорганізованість – це концепція рівноправного управління всіма формами власності та видами господарювання в аграрній сфері, це важливий аспект підвищення сили ринку у сфері сільського господарства. У цьому контексті

фермерські господарства мають зв'язок з аграрною економічною системою на рівні з державою та іншими організаціями та особами.

Частка фермерів у структурі економіки досить висока, що свідчить про позитивні наслідки аграрної та земельної реформи в Дніпропетровській області, а також про бажання місцевих жителів брати участь в аграрному бізнесі. Проте питома площа земель, відведених під фермерське господарство, невелика – обробляється лише 5,0% від загальної площі земель Дніпропетровської області. Ми спостерігаємо, що більшість сільськогосподарських угідь, а це приблизно 60%, знаходяться у власності фізичних осіб, яких називають селянами. Тобто середній розмір земельних ділянок у фермерських господарствах Дніпропетровської області є занадто малим для того, щоб вони могли ефективно вести технологічне виробництво, крім того, спостерігається загальний брак сільськогосподарської діяльності, оскільки корпорації мають невелику кількість землі для використання. не займається сільським господарством. Знову ж таки, важливо визнати, що більшість земельної власності в країні належить окремим фермерам.

На момент свого становлення система землеробства має кілька проблем різного масштабу. Серед скептиків часто побутує думка, що фермерство нетипово для умов нашого існування, що специфіка сучасної економіки йому не місце. Проте вкотре наголошуємо на замовченні соціальної функції фермерства, як учасника розвитку сільських громад, села, вирішення демографічних проблем країни. Фермерство є центром формування середнього класу. Як наслідок, в сучасних складних економічних умовах в Україні розширення фермерських господарств у поєднанні з розвитком інших організаційних форм господарювання є єдиним виходом для аграрного сектора. Перехід від особистих селянських господарств до сімейних. Малі сімейні ферми мають бути природним чином інтегровані в сільськогосподарську систему, яка еволюціонувала, не витісняючи та не зменшуючи економічну життєздатність одиниць і не знижуючи товарності продукції.

У результаті українське сільське господарство здатне до подальшого зростання. Початок фермерства на Дніпропетровщині пов'язаний із зародженням оренди в сільському господарстві в другій половині 80-х років ХХ ст. Загалом оренда мала незначний вплив на розвиток українського аграрного сектору. Однак, зрештою, це стало чинником, який змінив спосіб мислення селян, надихнув нову форму підприємництва, пов'язаного з сільським господарством. Перші дніпропетровські фермерські господарства були створені в 1989 році, але спочатку ці одноосібні господарства були окремим поняттям. На 1 січня 1991 року в шести районах області (Криворізькому, Петриківському, Магдалинівському, Синельниківському) зареєстровано 36 фермерів, які вели господарську діяльність на території області загальною площею 361 га. Друга половина 20 ст характеризується більшим розвитком сільського господарства. А вже у 1991 р. кількість селянських господарств зросла лише у 8,1 раза, а у 1992 р. – у 2,5 рази. На час століття чисельність селянських господарств в області була майже максимальною. У результаті в 1999 році з них вже працювало 1149 одиниць, що в 3,3 рази продуктивніше порівняно з 1992 роком. У подальшому також зберігалися позитивні тенденції, на 1 січня 2001 р. у Дніпропетровській області налічувалося 1190 фермерських господарств.

Дніпропетровська область історично відіграла значну роль у становленні та розвитку сільського господарства України. Спочатку вона мала провідну роль за кількістю створених нових господарств. Однак у 1993 році за цим показником вона була на шостому місці. На той момент кілька південних і східних регіонів посіли першість за кількістю фактичних фермерських господарств і середнім розміром їх землекористування. Показник, який відображає середній розмір сільськогосподарських угідь у господарствах, вказує на те, що регіон також є значно менш продуктивним, ніж середні дані по Україні: середній розмір землі, використовуваної фермерами в Дніпропетровській області в 1999 році, становив близько 20 га, тоді як цей показник для України загалом становила приблизно 29 га. Однак у 1998 р. на одне господарство області в середньому припадало 16 га орної землі, а в 1999 р.

– 17 га. Проте у 2001 р. досліджена площа зросла до 37 га, а у 2004 р. – до 45 га орних земель. У районах з адміністративною владою максимальний розмір господарств становить 5 га.

Середня площа землі, відведеної під сільське господарство на кожне господарство, є вагомим показником розвитку системи сільського господарства в Дніпропетровській області, цей регіон традиційно характеризується високою щільністю населення та великим прагненням до самоврядування. Однак практика ведення сільського господарства в цьому регіоні не примітна через відсутність значущих результатів за цим параметром, оскільки з'явилися перші приватні господарства, розмір яких становив близько 9-10 га. Очевидно, що в умовах малоземелля в Західній Україні, особливо в Карпатському регіоні, кількість землі, доступної для обробітки, є недостатньою для організації селянських господарств в оптимальних розмірах і повноцінної реалізації праці селянської родини. Розвиток фермерських господарств об'єктивно зумовлений ринковими відносинами, але є тривалим і поступовим процесом. рис. 1.2).

Рис. 1.2. Динаміка кількості фермерських господарств України

Станом на початок 2022 року їх популяція перевищила базову чисельність у 470 разів. З 2014 по 2022 роки в Україні щороку створювалося в середньому понад

4 тис. фермерських господарств. Найбільше фермерських господарств за весь досліджуваний період знаходилось у південних районах штату.

Ресурси ферм обмежені землею та робочою силою. Перший має обмежений простір, тому спробувати зробити його стандартною частиною економіки складно. Що стосується праці, то сільське господарство – це передусім сімейний бізнес, тому наявність працездатних членів родини та потенціал для залучення додаткової робочої сили є фактором, що обмежує виробництво.

Збільшення кількості фермерських господарств одноразово призвело до значного збільшення площі використовуваної ними землі та середнього розміру використовуваної землі (рис.1.3). Найбільше земель, відведених під фермерське господарство, було зарезервовано у 2021 році (попри обмежену повноту статистичної інформації), – 4578,3 тис. га або 10,7% від загальної площі сільськогосподарських угідь.

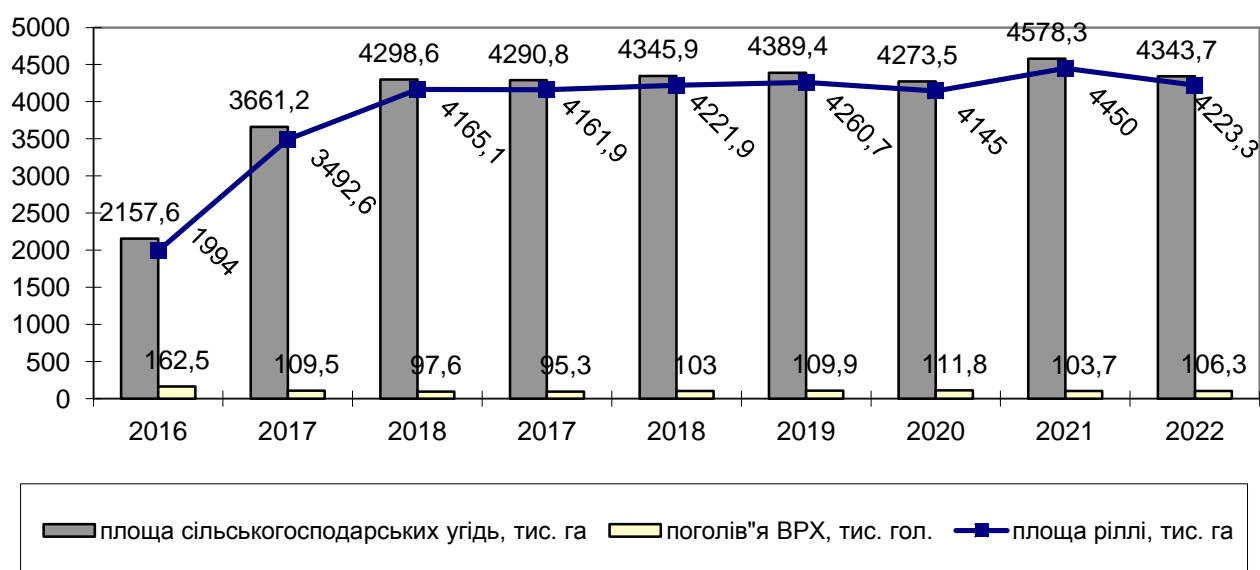

Рис. 1.3. Динаміка землезабезпечення та поголів'я ВРХ у фермерських господарствах України

Важливо визнати, що значна частина господарств має ефективний метод ведення повсякденної діяльності, як наслідок, є перспективним. Проте сьогодні, в умовах постійної економічної кризи, на розвиток аграрного підприємництва негативно впливає багато об'єктивних і суб'єктивних факторів.

Серед першочергових причин уповільнення розвитку сільського господарства все ще відіграватиме роль неефективність порядку матеріально-технічного та сільськогосподарського обслуговування. Це дуже важливо, враховуючи відсутність достатнього стартового капіталу та брак технічних знань і знань, необхідних для фермера-початківця. У результаті ефективним є принцип: якщо компанії не можуть самостійно орієнтуватися в конкурентному середовищі та тиску економічної реальності, доцільно сприяти формуванню нових структурних організацій.

Недостатнє знання домашнього господарства свідчить про те, що існує два основних способи асоціації фермерів:

1. Асоціації фермерів - громадські організації, що відображають передусім територіальний принцип організації.
2. Кооперативне землеробство - зазвичай для виробництва спільного продукту або реалізації спільної економічної мети.

У лютому 1991 року в Києві було засновано Асоціацію фермерських господарств України. Відповідні установи почали діяти в обласних і районних центрах. Було оголошено, що метою Асоціації як громадської організації, яка не фінансується платниками податків, є сприяння покращенню фермерських господарств. Очікується, що це забезпечить фермеру фінансову, юридичну та соціальну допомогу. Через Асоціацію здійснюється розподіл державної допомоги фермерським громадам.

Проте фермери матимуть можливість отримувати постійну допомогу в конкретних ситуаціях щодо виробництва та фінансову допомогу через участь у системі кооперації. Доречним є формулювання видатного вченого М. Туган-Барановського: «Кооператив — це підприємство, в якому беруть участь декілька осіб, не зобов'язаних ділитися прибутком, метою якого є не

максимізація прибутку, а збільшення доходу шляхом спільного ведення господарства». ." учасників або зменшення витрат цих учасників, пов'язаних із їхніми споживчими зусиллями» [44]. Учений акцентує увагу на первинній ланці кооперативної системи: індивідуальному господарстві, яке очолює справжній власник, який сам становить ризик і небезпеку. не шкодить свободі сільського господарства. Навпаки, підвищуючи технічну майстерність та інші пов'язані з цим переваги цієї економіки, вона підвищує її стійкість. Незважаючи на розвиток мережі кооперативних спілок, її ядром все ще є приватний виробник, селянин [44].]

Важливо визнати, що законодавча база все ж дозволяє розвивати сільське господарство. Це сприяє зростанню багатьох організацій у селі. Тобто, поряд з існуючими економічними системами корпоративного сектора у формі компаній, акціонерних та інших кооперативних організацій, сімейним фермерським господарствам має бути дозволено безперешкодно розвиватися. яку можна розглядати як економічну систему в структурі різних форм господарювання, а також як альтернативу корпоративному сільському господарству. Якщо колгоспи та радгоспи, яким надано територію, не спроможні були виробляти необхідну кількість продуктів харчування та сировини для промисловості, то держава мала б право знайти фермера, який міг би підвищити ефективність сільськогосподарської галузі на основі про нові відносини власності та управління. Фермер схожий на цього виробника.

Проте однією з найбільших перешкод для розвитку сільського господарства є відсутність ефективного економіко-організаційного механізму функціонування дрібних фермерських господарств. Ядром цього механізму є система бухгалтерського обліку.

1.2. Актуальні питання бухгалтерського обліку та оподаткування фермерських господарств

При організації бухгалтерських функцій на фермах важливо враховувати кількість працівників і невеликий розмір приватних організацій, а також відсутність у них практичного досвіду в цій сфері, все це вважається найважчим. Ці причини зумовлюють необхідність створення системи обліку, прийнятної та простої для працівника без спеціальної освіти чи іншої кваліфікації. Крім того, він мав можливість визначати фінансовий результат та оцінювати фінансовий стан господарства, а також, як керівну ознаку, проводити аналіз наслідків діяльності господарства з метою розпізнавання та подальшого заповнення втрачені можливості з невеликими витратами праці.

Перераховані особливості, ймовірно, пов'язані з системою обліку, яка використовується в розвинених країнах. Практика зарубіжних країн показує, що облік у фермерських господарствах ведеться за моделлю «затрати-вихід» американського економіста, лауреата Нобелівської премії Василя Леонт'єва. Ця модель є основою функціонування соціальної ринкової економіки. Цей метод дозволяє визначити фінансовий результат ферми трьома різними способами:

- поєднання методів і джерел;
- порівняння витрат із результатами є найпоширенішим методом вимірювання економічної життєздатності;
- застосування цих концепцій залежить від мети центру.

Важливо зауважити, що перші два методи не потребують розрахунку вартості товарів чи послуг. Однак у реальному житті фінансовий результат досягається шляхом розрахунку фактичних витрат на виготовлену, відвантажену та реалізовану продукцію.

Наприклад, у Франції невеликі ферми та індивідуальні ферми не використовують концепцію подвійного запису в бухгалтерському обліку, а прибутки (збитки) визначаються зміною чистих активів протягом року плюс

коригування результатів на витрати, пов'язані з фермою. власне споживання за звітний період [43].

Однак у фермерських кооперативах і великих приватних підприємствах, якими керують фермери, фінансовий результат визначається за методом «витрати-випуск» В. Леонтєва, який порівнює доходи і витрати за компонентами, а потім коригує результат на зміни запасів і готової продукції. продукції протягом звітного періоду. Результати господарської діяльності виражаються формулою:

$$P = O1 + V - (O2 + П + З), \quad (1)$$

де P - результат періоду (Пр, Зб);

O1, O2 - залишок матеріальних ресурсів, незавершеного виробництва, готової продукції на початок (O1)

і кінець (O2) періоду;

V - випуск (реалізація) за період;

П - покупки за період;

З - затрати по елементах за період.

Стосовно використання методу в повсякденному сільськогосподарському обліку існують різні точки зору. Зокрема, професор математики Дем'яненко М. Я. вважає, що описаний спосіб ведення сільського господарства є більш швидким і простим у реалізації, ніж у великих організаціях, витрати і вихід готової продукції більші як за масштабами, так і за номенклатурою. У результаті витрати можна відобразити в бухгалтерському обліку без необхідності їх розрахунку. Зрештою, бухгалтерський облік базується на концепції того, що всі економічні ресурси негайно використовуються. У зв'язку з цим після їх отримання вони відразу ж вважаються витратами. При цьому відпадає необхідність вести облік щорічного руху матеріальних цінностей. Вчений вважає, що це полегшить фінансову оцінку так само, як це робиться типовий метод списання використаних ресурсів.

Насправді ресурси, використані як витрати, могли бути використані не повністю, тому вартість цих ресурсів на кінець року може бути змінена на основі того факту, що вони доступні на кінець року.

В Америці валовий дохід від сільського господарства складається з усіх продуктів, вирощених на фермі, а також спожитої їжі. Поряд з цим визначається валовий грошовий дохід, який включає грошові доходи від реалізації продукції, прямі державні виплати, додаткові доходи від ведення сільського господарства та іншої діяльності.

Не можна не помітити необхідності моніторингу економічних процесів на фермах та еволюції економічних показників у сільськогосподарському секторі США. Дані, які були зібрані, і розрахунки, які проводилися щороку, використовуються для створення щорічно оновлюваних національних рахунків сільського господарства. Вони випускаються та продаються щорічно як частина 5-томної серії економічних показників для сільськогосподарського сектора. Як правило, випуски містять кілька сотень таблиць, пов'язаних із важливими економічними даними. З цього джерела фермери отримують інформацію про свою участь у державних програмах, склад їхніх посівних площ, капітал, який вони отримують від кредиту, ринки, які вони відвідують, їхні продукти, їх розширення тощо.

Сільськогосподарський перепис, який проводиться раз на п'ять років, базується на анкетуванні учасників. Ця інформація є надзвичайно важливою для збору цієї інформації. Фактичний опір питанням і дослідженням, які збирають дані, пояснюється практичною відсутністю в переважній більшості фермерських господарств бухгалтерської служби, що зумовлено обов'язковим і регулярним характером бухгалтерської звітності. В Америці вважають, що методів збору даних достатньо для надання надійної альтернативи вихідним даним.

Як свідчить, уряд США сприяє максимальному ускладненню бухгалтерського обліку ферм і бере на себе всю відповідальність за

виснажливі бухгалтерські завдання. Проте постійний дефіцит Державного бюджету України та негативний вплив багатьох факторів, у тому числі підходу до спрощення системи обліку сільськогосподарської діяльності, все ще неможливі.

Сьогодні для нас актуальний досвід Швеції, інфраструктура агрокомплексу має всі необхідні ресурси, якими має володіти фермер, щоб підвищувати свої економічні знання. У країні розташовано багато консалтингових компаній, які надають економічні послуги фермерам. Інші спеціалізовані компанії, як приватні, так і кооперативні, беруться за облік фермерських господарств та аналіз їх господарської діяльності на контрактній основі.

На фермах у Швеції кваліфікований бухгалтерський облік є засобом аналізу фінансового стану приватної корпорації, це досягається шляхом переведення балансу та звітних даних на рік. Ці документи описують доходи та витрати фермера протягом його кар'єри. Річний бюджет характеризується тим, що актив складається з трьох частин: ліквідні активи, які включають чистий податок на придбання товарів для ферми, а також дохід від продажу цих товарів. Ставка податку на продукцію з доданою вартістю становить 19,3%, що додається до ціни виробника. Додатково оподатковуються оборотні засоби та основні засоби. Заборгованість поділяється на три категорії: короткострокова, середньострокова та довгострокова. У річному звіті підсумовуються доходи і витрати підприємства за весь період у розрізі статей.

Інші доходи та особисті витрати, пов'язані з сім'єю, документуються в статтях так званого рахунку руху власного капіталу.

Як показники оцінки фінансового стану ферми шведські експерти використовують: по-перше, співвідношення власного капіталу до позикового; по-друге, прибуток до амортизації, це рівень прибутку, який визначає обсяг особистого споживання фермера, а також потенціал нових

інвестицій, сплату відсотків за боргами, по-третє, обсяг і норму чистого прибутку. Увага приділяється розрахунку собівартості одиниці продукції та дослідженню шляхів її зниження.

Канадські фермери вірять, що належний облік не тільки здатний оцінити стан бізнесу, але й надає інформацію, необхідну для планування, отримання кредиту та укладення ділових угод. У зв'язку з цим пропонується вести облік ферми таким чином:

1. по можливості оплачувати всі витрати чеками, а доходи зберігати на банківському рахунку;
2. щомісяця звіряйте чеки з рахунками та квитанціями, розташовуючи їх у відповідному порядку, наприклад, по місяцях або за витратами-доходами;
3. писати відомості, що вказують номер чека, суму грошей до оплати послуг та інших операцій з банками.

Звідси можна зробити висновок, що в міжнародній практиці використовуються численні методи бухгалтерського обліку та відповідні процедури управління витратами. Ці підходи (директ-костинг, стандарт-костинг, нормативна вартість тощо) набули загальної популярності в різних країнах. Вони відрізняються один від одного ступенем покриття вартості речей, ступенем деталізації причин і наслідків відхилень від наміченого шляху, а також системою грошової винагороди, заснованої на зусиллях колективу під час звітності. період.

Ряд вітчизняних науковців присвятили розгляду можливості та практичність використання методу директ-костинг у сільському господарстві [36]. Вони вважають, що існуюча методика обліку в сільському господарстві є недостатньою для інформації про рентабельність діяльності господарства на кінець року, тому що методами технічно неможливо вплинути на економічні процеси з метою пом'якшення негативних наслідків, а також тому, що вони не здатні до операційної реалізації технологічних процесів у виробничій (технологічній) сфері. Одним із специфічних компонентів

системи директ-костингу є те, що постійні та змінні витрати виділяють із загальної собівартості виробництва. Це полегшує визначення проміжного результату - маржинального доходу (валового прибутку), який розраховується як різниця між доходом і змінними витратами. Віднімання постійних витрат із граничного доходу призводить до чистого прибутку.

Фермерське господарство як суб'єкт господарювання зобов'язане сплачувати відповідні податки та збори. На рис. 1.4 наведено їх перелік.

Рис.1.4. Структура податкових платежів фермерських господарств

Донедавна фермерські господарства були суб'єктами спеціального режиму оподаткування ПДВ. Тобто аграрії виступали за допомогою держави у вигляді дотацій та відшкодування ПДВ на здійснення операційної діяльності. З 1 січня 2017 року всі сільгоспвиробники вважаються платниками ПДВ на загальних підставах.

Фізичними особами, які сплачують екологічний податок, є спеціалізовані господарства, що спеціалізуються на вирощуванні тварин, метою податку є відходи, утворені тваринами. Окрім рибних господарств, господарства, які мають воду в оренду, також призначені для використання води для тваринництва на території землевласника. Виключним об'єктом оподаткування є земельна ділянка сільськогосподарського походження, що перебуває у власності або в оренді фермерського господарства.

Висновок до першого розділу.

До найбільш важливих і основних характеристик фермерства слід віднести наступне.

- безоплатна форма сільськогосподарського бізнесу, яка функціонує на основі економічної вигоди та підприємництва.

- приватна власність на землю та інші ресурси виробництва;

- розмежування організаційної та виробничої складових, статусу юридичної чи фізичної особи;

- нечітке розмежування між працею та капіталом у порівнянні з корпоративним сектором сільськогосподарського виробництва, оскільки у випадку фермера спостерігається поєднання властивостей власника, підприємця, найманого працівника та комерсанта.

- самофінансування та самотиражування в процесі виробництва.

- поєднання природного та комерційного виробництва, і обсяг продукції та ступінь її товарності від членів ферми повинні приносити їм більшу частину доходу.

Таким чином, фермерське господарство вважається самостійним господарюючим суб'єктом, який юридично визнається таким або фізичним. Загальною ознакою фермерських господарств є повна відповідальність власника за результати своєї праці. Подібного рівня відповідальності за

організацію процесу та результати діяльності немає в жодній іншій виробничій структурі, прикладом цього є корпоративність управління в аграрному секторі, відсутня індивідуальна відповідальність.

Вітчизняний досвід продемонстрував два основні шляхи об'єднання фермерів:

- Асоціації фермерів - це громадські організації, які передусім відображають територіальний принцип організації.

- Фермерський кооператив - як правило, на загальногосподарській або колективній господарській основі.

РОЗДІЛ II ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

2.1. Організаційно-економічна характеристика фермерського господарства

Через своєрідність природних умов Синельникове відносять до степової області. Рельєф району переважно рівнинний з нахилом у південному напрямку. Основною складовою частиною ґрунту є чорноземи південні та чорноземи важкі суглинисті, які зазвичай містять 3,0-3,6% гумусу. Корисні копалини в основному складаються з нерудних родовищ, таких як пісок, глина, цегляна та цементна сировина, а також пиляний вапняк.

Клімат області переважно континентальний, але все ж теплий, сухий. Середньорічна температура повітря +9,2 градуси Цельсія. Тривалість безморозного періоду 160-205 днів, вегетаційного періоду 215-225 днів. Опадів за рік випадає 340 мм. Найбільше опадів випадає в червні, а найменше — у березні. Більшість опадів (70%) випадає в теплу пору року, в основному у вигляді злив, через що посіви лежать на ґрунті, утворюється ґрунтова кірка та спричиняють водну ерозію крізь ґрунт.

Як наслідок, показники природно-екологічного потенціалу району свідчать про його відповідність та достатність для ведення сільського господарства. Значний вплив на спеціалізацію сільського господарства мають кліматичні та природні умови регіону.

Основними перевагами Синельниківського району серед інших в Дніпропетровській області є:

- зручне розташування – близькість до міста з 500-тисячним населенням забезпечує економію на транспортуванні продукції до ринків збуту;
- розвинена інфраструктура;

- наявність висококваліфікованих трудових ресурсів;
- район екологічно чистий і має можливість для збору лікарських рослин;
- туристична привабливість своїми історичними місцями, заповідними зонами та лісовими насадженнями;
- висока технічна оснащеність господарств;
- висока якість та родючість ґрунтів сприятлива для розвитку сільського господарства.

Сільське господарство району передове. Основною сільськогосподарською продукцією району є:

- восени і взимку вирощують зернові культури;
 - пшеницю, жито, просо, а також кукурудзу для споживання;
 - до технічних культур належать ріпак, соняшник;
 - зернові, фрукти та овочі, квіти та декоративні рослини, а також рослини, які спеціально вирощуються в міських умовах;
 - вівці, велика рогата худоба, свині та кози (усі вони мають молоко, м'ясо, вовну та вважаються частиною тваринницької галузі);
 - кури (включаючи яйця), перепілки, гуси, качки селянське (фермерське)
- господарство «Україна 2000» знаходиться в Синельниківському районі Дніпропетровської області.

Підприємство має вигідне місце розташування, оскільки через районний центр смт. Васильківка проходить автомагістраль державного значення Нікополь-Дніпро, в 5 кілометрах від міста проходить гілка Придніпровської залізниці.

Землі підприємства розташовані в південній частині Дніпропетровської області. Природні та кліматичні умови сприятливі для інтенсивного високоефективного розвитку сільського господарства.

Проаналізуємо ефективність використання земельних угідь в С(ф)Г «Україна-2000» (табл. 2.1).

Аналіз показників ефективності використання земельних ресурсів С(ф)Г «Україна-2000» свідчить, що вартості валової продукції сільського господарства

(в постійних цінах 2010 р.) в розрахунку на 100 га оброблюваних земель в С(ф)Г «Україна-2000» в 2022 році було отримано на 58,4% більше порівняно з 2020 роком, але на 12,1% менше у порівнянні з результатами 2021 року. Аналогічно, валового доходу підприємство в 2022 році отримало менше в порівнянні з попереднім періодом, що пов'язано зі скороченням виробництва валової продукції. Зовсім інша картина спостерігається при аналізі прибутку на кожні 100 га оброблюваних земель: показник 2022 року в 4,7 і 2,6 рази більше за результати попередніх років.

Таблиця 2.1

Показники економічної ефективності використання земельних угідь в
С(ф)Г «Україна-2000»

Показники	Роки			2022 р. у % до	
	2020	2021	2022	2020р.	2022 р.
Одержано на 100 га оброблюваних земель, тис. грн.					
вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2010 р.)	197,2	355,3	312,4	158,4	87,9
валового доходу від сільського господарства	48,4	181,2	140,9	291,2	77,8
прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції	37,5	68,5	175,2	467,4	255,7

Розмір виробництва є одним з найважливіших факторів, що впливають на ефективність його господарювання, тому підприємства повинні мати раціональні розміри, що в сучасних ринкових умовах сприяє підвищенню ефективності виробництва. У таблиці 2.2 проаналізуємо розміри виробництва досліджуваного підприємства.

Відповідно наведеним розрахункам (табл. 2.2) зазначимо, що вартість валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2010 р.) в 2022 році складала 10606,7 тис. грн, що на 55,9 % більше порівняно з 2020 роком, проте на 12,8% менше за результат 2019 року. Відбулося це за рахунок зменшення обсягів виробництва пшениці озимої, ячменю ярого і соняшнику. Крім того, в 2020 році в С(ф)Г «Україна-2000» не вирощували

ріпак озимий і кукурудзу на зерно. Грошова виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) в 2022 році зросла в 2,2 рази порівняно з 2020 роком та на 83,9% порівняно з результатами 2021 року, що можна пояснити зростанням не тільки обсягів реалізації, а й збільшенням цін на продукцію власного виробництва.

Таблиця 2.2

Показники розміру виробництва в С(ф)Г «Україна-2000» Синельниківського району

Показники	Роки			2022 р. у % до	
	2020	2021	2022	2020 р.	2021 р.
Вартість валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2010 року), тис. грн	6801,7	12162,0	10606,7	155,9	87,2
Грошова виручка від реалізації сільськогосподарської продукції (робіт, послуг), тис. грн	8755,0	10582,0	19461,4	222,3	183,9
Середньорічна чисельність працюючих у сільськогосподарському виробництві, осіб	169	160	163	91,3	105,0
Площа сільськогосподарських угідь, га	9449	9423	9395	98,4	99,2
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	8452,5	9626,0	9572,5	113,3	99,4
Поголів'я худоби, ум. гол.	317	67	315	99,5	470,1

Аналіз основних виробничих ресурсів показує, що в С(ф)Г «Україна-2000» в 2022 році проти 2021 року, на 0,8% та 0,6% відповідно, зменшилися площа сільськогосподарських угідь та вартість основних виробничих засобів, що можна вважати фактом скорочення обсягів виробництва підприємства. Проте трудові ресурси в звітному періоді зросли. Позитивним є також збільшення у 4,7 рази поголів'я худоби у 2022 році проти 2019 року. Таким чином, в 2022 році показники розміру виробництва С(ф)Г «Україна-2000» за окремими показниками зменшилися. Сільськогосподарське підприємство забезпечене трудовими і земельними ресурсами, має необхідні основні засоби,

проте спостерігається скорочення їх вартості.

Продовжуючи дослідження розглянемо рівень спеціалізації досліджуваного підприємства – основним показником, за допомогою якого визначається спеціалізація, структура його грошових надходжень від реалізації товарної продукції (табл. 2.3).

Розрахунок забезпеченості С(ф)Г «Україна-2000» трудовими ресурсами показує, що середньорічна чисельність працівників у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зросла на 5% (3 особи). В рослинництві середньорічна чисельність працівників в 2022 році збільшилася в порівнянні з 2021 роком на 10,4 % (5 осіб). Проте, в галузі тваринництва кількість працівників в звітному періоді зменшилася на 16,7 % або на 2 особи.

Таблиця 2.3

Розмір та структура грошової виручки від реалізації товарної продукції у
С(ф)Г «Україна-2000»

Види продукції	Розмір грошової виручки, тис. грн				Структура грошових надходжень, (%)	
	Роки			В середньому за 3 роки	по підприємству	по с.-г. виробництву
	2020	2021	2022			
1	2	3	4	5	6	7
Зернові та зернобобові	2312,7	3112,4	11332,5	5585,9	43,2	43,8
Насіння соняшнику	4750,6	4146,6	5682,8	4860,0	37,6	38,1
Ріпак озимий	639,5	1831,4	-	823,6	6,4	6,5
Інша продукція рослинництва	100,0	111,5	216,0	142,5	1,1	1,1
Разом по рослинництву	7802,8	9201,9	17231,3	11412,0	88,2	89,5
ВРХ	47,2	329,0	721,7	366,0	2,8	2,9
Свинарство	495,5	692,8	780,2	656,2	5,1	5,1
Вівчарство	35,8	23,2	103,1	54,0	0,42	0,42
Молоко	276,1	189,6	135,7	200,5	1,6	1,6
Мед	15,0	5,4	13,4	11,3	0,1	0,1
Інша продукція тваринництва	15,0	27,1	103,3	48,5	0,4	0,4

Інша продукція тваринництва	15,0	27,1	103,3	48,5	0,4	0,4
Продовження таблиці 2.3						
Разом по тваринництву	884,6	1267,1	1857,4	1336,4	10,3	10,5
Всього по сільськогосподарському виробництву	8687,4	10469,0	19088,7	12748,4	98,6	100,0
Послуги в сільському господарстві	67,6	113,0	372,7	184,4	1,4	X
Всього по підприємству	8755,0	10582,0	19461,4	12932,8	100,0	X

Найбільшим навантаженням сільськогосподарськими угіддями на 1 працюючого було в 2021 році, що можна пояснити найменшою кількістю працівників С(ф)Г «Україна-2000» цього року.

Як свідчать дані таблиці 2.4, економічна ефективність використання трудових ресурсів С(ф)Г «Україна-2000» в звітному році зменшилася за рядом показників порівняно 2021 роком, а саме вартості валового доходу (в постійних цінах 2010 р.) було отримано менше на 16,9%, а валового доходу від сільського господарства – на 26,5%. Проте прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції і послуг в 2022 році було отримано в 5 і 2,4 рази більше, ніж в 2020–2021 роках відповідно.

Діяльність компанії тісно пов'язана з існуванням та використанням основних фондів. Основні засоби повинні характеризуватися правильним складом та структурою виробничого процесу.

Для забезпечення конкурентоспроможності компанії та необхідного прибутку необхідно постійно аналізувати ефективність використання основних фондів та досліджувати фактори, що впливають на цю зміну.

Таблиця 2.4

Економічна ефективність використання трудових ресурсів в
С(ф)Г «Україна-2000»

Показники	Роки			2022 р. у % до	
	2020	2021	2022	2020р.	2021 р.
Отримано в розрахунку на одного середньорічного працівника, тис. грн:					
вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2010 р.)	98,6	202,7	168,4	170,8	83,1
валового доходу від сільського господарства	24,2	103,4	75,9	313,9	73,5
прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції	18,7	39,1	94,4	504,8	241,4

Проаналізуємо забезпеченість та економічну ефективність використання основних засобів у С(ф)Г «Україна-2000» (табл. 2.5).

Розраховані дані (табл. 2.5) свідчать, що найбільшою фондозабезпеченість в С(ф)Г «Україна-2000» була в 2022 році, що можна пояснити зменшенням сільськогосподарських угідь у користуванні підприємства. Фондоозброєність в 2022 році скоротилася на 5,3% проти 2021 року, насамперед, за рахунок зменшення вартості основних засобів. Аналіз ефективності використання основних виробничих засобів дозволяє зазначити, що в 2022 році вартості валової продукції (в постійних цінах 2010 р.) в розрахунку на 1 гривню основних засобів було отримано на 37,8% більше за показник 2020 року, проте на 11,9 % менше за результат 2021 року. Даний факт можна пояснити зменшенням в звітному періоді обсягів виробництва продукції сільського господарства у зв'язку з низькою кількістю опадів.

Таблиця 2.5

Забезпеченість та економічна ефективність використання основних засобів в
С(ф)Г «Україна-2000»

Показники	Роки			2022 р. у % до	
	2020	2021	2022	2020 р.	2021 р.
Припадає вартості основних виробничих засобів на 100 га земельних угідь, тис. грн	245,1	281,2	282,0	115,1	100,3
Припадає вартості основних виробничих засобів на 1 працівника, тис. грн	122,5	160,4	151,9	124,0	94,7
Отримано на 1 гривню основних засобів, грн:					
вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2010 р.),	0,80	1,26	1,11	137,8	88,1
валового доходу від сільського господарства	0,20	0,64	0,50	250,0	78,1
прибутку(збитку) від реалізації сільськогосподарської продукції	0,15	0,24	0,62	413,3	258,3

Валового доходу від сільського господарства в розрахунку на 1 гривню основних засобів найбільше було отримано в 2021 році, а прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції, навпаки, найбільше було отримано в 2022 році. В загальному підсумку можемо зазначити, що наявні ресурси в С(ф)Г «Україна-2000» за рядом показників в звітному періоді використовуються не ефективно.

2.2. Обґрунтування особливостей побудови бухгалтерського обліку в фермерських господарствах

Перехід до ринкової економіки зумовлює необхідність реформування бухгалтерського обліку з урахуванням нових умов господарювання. Тут також задіяний аграрний сектор економіки, який розвивається. Саме тут найпростіша

система обліку та звітності є неефективною, що призводить до складних відносин між фермерами та державними установами, відповідальними за регулювання та контроль ведення бізнесу в сільському господарстві.

ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» власник організації несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку в країні. В результаті на фермах роботу бухгалтера можна доручити власнику або одному з членів його сім'ї. Також вони можуть скористатися послугами спеціалізованої організації або відповідного спеціаліста на договірній основі; за способом ведення бухгалтерського обліку, в якому часто працюють 2-5 осіб (сім'я), він суттєво відрізняється від традиційного бухгалтерського обліку, який зараз використовується у великих сільськогосподарських підприємствах. Звичайно, в умовах селянського господарства змінюється не тільки характер обліку, а й обсяг.

Бухгалтерський облік повинен давати підприємцю інформацію про витрати і доходи, це дозволить йому приймати ефективні рішення щодо фінансів і господарської діяльності, визначати результати цієї діяльності, розраховувати податки та інші збори.

Фермеру не потрібен складний облік із використанням великої кількості облікових реєстрів. Найважливішим аспектом є наявність точної інформації про витрати та доходи.

З вищесказаного можна зробити висновок, що основними обов'язками бухгалтерів у фермерських господарствах є:

- своєчасний і точний опис усієї господарської діяльності, яку проводить фермер.
- облік інформації щодо наявності та руху земель за різними формами використання та різними видами земель;
- показати в системі бухгалтерського обліку стан і рух основних засобів, товарно-матеріальних і виробничих фондів, тварин і птиці.
- забезпечення своєчасного завершення розрахунків з юридичними та фізичними особами, погашення банківських кредитів;

- вартість праці та її оплата (готівкою або подарунком);
- здійснення обліку витрат за комплектуючими та статтями;
- процес створення продуктів або послуг, а також визначення грошових вигод.

- своєчасне надання державним органам фінансової та статистичної інформації у встановлені терміни.

На побудову та організацію бухгалтерського обліку в фермерських господарствах впливають такі фактори: форма власності на землю та види угідь; спеціалізацію, технологію і організацію виробництва та умови реалізації продукції (робіт, послуг); справедливість цін на сільськогосподарську продукцію та продукти її переробки; розмір земельної площі господарства та структура посівних площ і поголів'я худоби; систему оподаткування та вимоги до фінансової та статистичної звітності в Україні; рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення господарства; сезонність сільськогосподарського виробництва; рівень спеціальної облікової підготовки селянина (фермера) та членів його сім'ї або найманого бухгалтера.

Очевидно, що бухгалтерський облік має вирішальне значення для інформації та аналізу, необхідних для підтримки та обґрунтування управлінських рішень. Сучасна система бухгалтерського обліку в нашій країні повинна сприяти ефективній роботі будь-якого виробничого підприємства. Інші користувачі інформації, у тому числі сільськогосподарські товаровиробники, вимагають від бухгалтерії не лише опису фінансового стану справ у фінансовій звітності, а й очікують отримати своєчасну та достовірну інформацію, яка є актуальною для цілей прийняття відповідних рішень та отримання причини. Їхні ймовірні керівні посади в майбутньому, тому що

Формальне визнання комерційної таємниці, а також наявність різних типів організацій і структур власності зумовили розмежування бухгалтерського обліку в зарубіжних країнах на дві категорії: фінансовий і управлінський (оперативний) облік, а також наявність різних підходів до їх організації. Це питання актуальне і сьогодні, саме в нашій країні, а саме щодо господарств, які

мають просту систему обліку. Проте ми також виступаємо за право використання категорій, пов'язаних із «фінансовим обліком» та «управлінським обліком» в обліковій системі фермерських господарств, це робиться тому, що розподіл праці щодо обліку відбувається лише на етапі звітної інформації, а систематизація а можливість узагальнення інформації впливає із загальної бухгалтерської практики.

Незважаючи на це, ми все одно виступаємо за використання інтегрованого обліку в господарствах. Тобто за своїм складом змінена система бухгалтерського обліку складається з фінансового та управлінського обліку, останній з яких відповідає за ведення єдиного порядку ведення бухгалтерського обліку. (Рис.2.1).

Цей порядок передбачає додавання оперативних рахунків до загальної спрощеної системи бухгалтерського обліку господарства. Як наслідок цієї методології, вони пов'язані з активами та пасивами. За цих обставин існує лише один вид бухгалтерських записів, і вони є основою для всієї економічної інформації, відображення витрат, пов'язаних з виробництвом, і ідентифікації кінцевого фінансового результату від операційної діяльності. Тобто існує одна процедура збору та зберігання інформації, потім ця інформація групується відповідно до запитів користувача. У цьому відношенні важливо визнати, що фермер повинен вести професійні записи, ці записи повинні стосуватися особливо фінансової інформації, має бути єдина форма звітності для зовнішніх сторін.

Законодавча база управління майном у сільському господарстві в першу чергу стосується процесуальних завдань, наприклад не порядку відображення, а порядку підтвердження документації права власності на підприємство. Оскільки від господарства не вимагається подавати звітність у необхідному обсязі та за необхідною формою, це завдання бухгалтерського обліку стає першочерговим завданням на етапі запуску бізнесу.

У результаті ми помітимо об'єкти обліку, які обов'язково відображаються в господарстві:

- ресурси ферми: основні фонди, капітальні витрати, виробничі фонди, рахунки-фактури, облігації та банкноти.

Рис. 2.1. Складові модифікованої системи обліку операційної діяльності фермерського господарства

- власні джерела фінансування: капітал, доходи та інші джерела фінансування;

- Економічні зобов'язання: банківські кредити довгострокові або короткострокові, а також кредиторська заборгованість.

Доходи і витрати фермерства.

Доходи і витрати фінансів господарства.

При веденні сільськогосподарського обліку велике значення має порядок формування, визначення, визнання, оцінки та віднесення речей до власного

капіталу. Сімейні фермерські господарства є специфічним типом сільськогосподарського товаровиробника. Загальне законодавство, яке описує діяльність приватного акціонерного товариства, та Закон України «Про фермерське господарство» не містять норм щодо наявності капіталу чи максимального розміру статутного капіталу. У результаті фермерське господарство могло взагалі не мати статутного капіталу. Наразі жодні закони щодо федерального уряду чи штату не встановлюють стандарт, згідно з яким фермер несе відповідальність за зобов'язаннями юридичної корпорації.

2.3. Сучасний стан організації обліку та формування фінансової звітності фермерських господарств

Таким чином, власником фермерського господарства, як і будь-якої іншої підприємницької діяльності, є юридична або фізична особа, яка здійснює облік результатів своєї господарської діяльності та повідомляє відповідним зовнішнім особам фінансову звітність, статистичну звітність та іншу інформацію, що має значення до законодавства України. Це полегшує фінансовий розрахунок операційної діяльності, розрахунки з контрагентами та інші функції.

У результаті, після запису назви свого господарства, фермер створює опис землі, яка відповідає вимогам Закону, це його власність. Опис відображає оцінку грошової вартості основних фондів на основі розрахункових або фактичних витрат, пов'язаних з їх будівництвом і придбанням (доставка, монтаж, реєстрація тощо), враховуючи важливість показника. На підставі показників за весь рік експлуатації основних фондів господарства, методики нарахування амортизації та інших вимог облікової політики бухгалтер у господарстві нараховує амортизацію. Додатково в господарстві проводиться оцінка товарної вартості та складу тваринництва, зокрема: оцінюється

продукція тваринництва та рослинництва, а також біологічні активи, які пов'язані з виробництвом продукції тваринництва та рослинництва.

Показники з опису майна свідчать про те, що фермер або бухгалтер у господарстві вже може розрахувати початковий баланс господарства. Актив балансу повинен відповідати вартості основних фондів (вартість початкового об'єкта плюс сума амортизації), запасів і об'єктів, що здійснюються, грошових коштів та інших зобов'язань перед господарством, а також інших активів. Пасиви – це кошти, отримані від власних ресурсів господарства, зокрема сума капіталізованих зобов'язань у складі власних активів господарства, а також сума заборгованості перед господарством.

Для оплати речей без використання готівки, а також інших операцій, наприклад, будь-якої іншої господарської діяльності, господарство створює розрахунковий рахунок у банку. При створенні облікового запису необхідно надати документ, що підтверджує ваше право власності на землю, картку з двома зразками підписів та заяву. Законність підтверджується нотаріально. Усі операції з цього рахунку проводяться банком лише з дозволу його власника. За існуючої системи господарства користуються банківськими кредитами, які обмежені наявністю кредитних ресурсів. Для отримання короткострокових і довгострокових кредитів фізичні особи звертаються до банку за місцем розташування поточного рахунку. Обсяг кредиту, термін його повернення та інші умови кредитування визначаються в договорі між банком і конкретним господарством. Угода визначає тип кредиту, його безпеку та володіння банком матеріальними активами, пов'язаними з кредитом.

У кожному випадку одночасно виписується зобов'язання повернути позику та доручення сплатити певний термін повернення позики. У цьому випадку банк несе відповідальність за списання точної суми отриманого зобов'язання. Якщо на дату платежу кошти на рахунку вичерпано, заборгованість переноситься на рахунок прострочених кредитів і потім погашається в тому порядку, в якому вона була депонована. Домогосподарство може повернути

кредит якомога раніше. У цьому випадку видається платіжне доручення або письмова заява отримувача.

Забезпечуючи ці вимоги, Міністерство аграрної політики України 2 липня 2001 р. затвердило Методичні рекомендації щодо організації та ведення бухгалтерського обліку в сільському господарстві. Одним з унікальних аспектів рекомендацій є те, що фермам рекомендується використовувати програмне забезпечення для бухгалтерського обліку, яке є простим і спрощеним. Основна ідея цих типів полягає в тому, що простий облік сприяє накопиченню інформації, яка має відношення до управління бізнесом, без використання методу подвійного запису, економічні факти виражаються простим способом, який відповідає цьому принципу.

Важливо визнати, що цей нормативний документ відрізняється від Методичних пропозицій з ведення бухгалтерського обліку на суб'єктах малого підприємництва, які були затверджені Міністерством фінансів України 25 червня 2003 року. Найбільші розбіжності між цими нормативно-правовими документами є: За способом обліку грошових коштів (первинні документи) ці документи порівнюються в табл.2.10.

Як підтверджено документально, автори Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку в фермерських господарствах намагалися максимально скоротити кількість праці, залученої до бухгалтерського обліку в приватних організаціях. У розділі «Спрощена бухгалтерія» основним реєстром фінансового обліку в сільському господарстві є «Журнал реєстрації господарських операцій», який відображається за принципом подвійного запису.

Таким чином, фермер зобов'язаний сплатити початкові залишки в журналі на початку кожного року, він повинен детально описати операції та надати номер документа, він повинен показати витрати та доходи в розділі рахунків, пов'язаних із цим документом. .. Очевидно, що кількість рахунків журналу

обмежена з практичних міркувань. Як правило, успіх або невдача бізнесу залежить від характеру та умов бізнесу.

Проте Методичні рекомендації з організації та обліку земель сільськогосподарського призначення не містять обліків, що стосуються землі, хоч і зазначені в конкретній формі.

Таблиця 2.10

Порівняльна характеристика реєстрів обліку за спрощеною формою і первинних документів для малих підприємств і фермерських господарств

№ п/п	Ділянка обліку	Мале Підприємство	Фермерське господарство
1	Реєстрація всіх господарських операцій	"Журнал обліку господарських операцій"	"Журнал реєстрації господарських операцій"
2	Облік необоротних активів, зносу та капітальних інвестицій	"Відомість 4-м"	"Відомість обліку основних засобів"
3	Облік запасів, готової продукції	"Відомість 2-м"	"Книга (карточка) складського обліку"
4	Облік тварин на вирощуванні і відгодівлі	"Відомість 2-м"	"Книга обліку руху тварин і птиці на фермі"
5	Облік витрат на Виробництво	"Відомість 5-м", 1 і 2 розділи	"Книга обліку доходів та витрат" (гр. 18-24)
6	Облік грошових коштів та їх еквівалентів	"Відомість 1-м"	"Журнал реєстрації господарських операцій" (гр.10-13)
7	Облік розрахунків та інших операцій	"Відомість 3-м", 1 розділ	"Відомість обліку розрахунків"
8	Облік Реалізації	"Відомість 5-м, 3 розділ	"Журнал реєстрації господарських операцій"(гр. 4-5) і "Книга обліку доходів та витрат" (гр. 5-10)
9	Облік розрахунків із постачальниками	"Відомість 3-м", 1 розділ	"Відомість обліку розрахунків"
10	Облік праці і заробітної плати	"Відомість 3-м", 2 розділ	"Розрахунково-платіжна відомість"

В результаті, дотримуючись відповідних норм і правил, господарство веде облік усіх виробничих і фінансових заходів. В результаті в «Відомості обліку основних засобів» реалізовано облік основних засобів, нематеріальних активів, амортизаційних відрахувань (амортизації), документується вид засобів та їх рух. Спосіб розрахунку амортизації відображається в «Відомості розрахунку амортизації».

Господарству надається можливість визначати тривалість корисного використання основних фондів і вибирати найбільш економічно ефективний спосіб нарахування амортизації, метою нарахування амортизації є забезпечення реального джерела відтворення основних засобів. Як свідчить, П(С)БО 7 надає певну гнучкість діям бухгалтера. Проте в майбутньому розрахунок амортизаційних відрахувань у фермерському господарстві буде доцільним, це здійснюватиметься прямолінійним методом.

Важливо визнати, що в контексті економіки дрібного фермера щомісячний розподіл амортизації на виробничі витрати важко реалізувати, тому що це ускладнить процес обліку. Сюди можна включити щоквартальну девальвацію витрат. Однак зробити це вкрай важливо, оскільки без цього неможливе точне визначення собівартості виробництва, а зрештою і прибутку. У підсумку квартальну суму амортизації слід визначати шляхом ділення річної суми амортизації на кількість кварталів. Крім того, фермерські господарства можуть вибрати прискорену амортизацію основних засобів, таких як сільськогосподарські машини та знаряддя, продуктивна худоба та довговічні насадження. Незважаючи на деяку неоднозначність щодо основного способу використання сільськогосподарських культур, який досить диференційований за терміном служби, його відносять до єдиної групи.

Виробничі запаси, як уже зазначалося, невеликі за кількістю і мають обмежений асортимент. За цих обставин їх облік ведеться в «Книзі обліку складів», кожному виду (групі) зазначених матеріальних цінностей відводиться окрема сторінка. Облік грошових цінностей, пов'язаних з матеріальними цінностями (такими як корми, насіння, добрива та інші витратні матеріали)

Ведеться за концепцією одноразового списання, що передбачає, що придбані цінності негайно додаються до витрат. Наприкінці року рахується загальна сума витрат, при цьому матеріали повинні бути використані не повністю, фактичні витрати господарства зменшуються на їх загальну суму.

Тобто фактичні витрати, пов'язані з матеріалами, визначаються шляхом додавання на початку річного бюджету плюс придбання протягом звітного періоду та віднімання остаточної суми. Оцінка проводиться за фактичною ціною закупівлі. Витрати перехідних товарів з попереднього року не змінюються в наступному році. Для визначення кількості матеріальних цінностей на кінець року проводиться їх інвентаризація. Результати цієї інвентаризації вносяться до «Інвентаризаційного опису матеріальних цінностей та досягнутого прогресу» встановленого зразка.

Отож бачимо, що облік основних засобів, так як і облік товарно-матеріальних цінностей потребує впровадження характерного для сільського господарства системного методу оперативного обліку. Це первинний реєстр синтетичного обліку в агропромисловому господарстві. Ви також можете обговорити зв'язок між обліковими записами тут. Облік матеріальних цінностей традиційно супроводжується відповідністю між рахунками з двох систем, як правило, це робиться для великих сільськогосподарських організацій. Комплектуючі, запасні частини, будівельні матеріали, фуражі, а також малоцінні та часто використовувані предмети документально обліковуються на рахунку 20 «Виробничі запаси», який відокремлений від інших рахунків. Крім того, витрати малих і середніх компаній відносять до витрат виробництва, незалежно від витрат компанії, оскільки ці компанії управляються.

Окремо розглядаються тварини та птиця, оскільки вони є єдиною сутністю, яка демонструє кількість голів, їх живу масу та вартість. Експерти зазвичай демонструють їх вартість у всьому балансі ферми, включаючи всі види та групи тварин. Цей метод є інтригуючим, але він не враховує загальну методологію, що використовується для всіх форм господарювання, яка вимагає відображення

продуктивних дорослих тварин у фермерських поні у складі основних засобів. Ігнорування цього в бухгалтерському балансі призведе до проблем із кредитуванням, оцінкою вартості основних засобів тощо.

Беручи до уваги особливість існуючого фермерського сімейного (фермерського) стилю, ми вважаємо, що просте виключення агропромислового господарства з правил бухгалтерського обліку є неприпустимим, враховуючи унікальні атрибути сільськогосподарських систем. Користувачами стандартів бухгалтерського обліку в агропромисловому господарстві є не лише компанії, які повинні публікувати свою фінансову звітність, а й все більше малих підприємств, які змушені подавати фінансові звіти загального призначення.

У зв'язку з цим всі тварини за видами документуються в «Книзі обліку руху тварин і птиці на фермі», в цю повидову документацію вносяться встановлені ціни на кожну тварину, а також загальна вартість групи. Під час розрахунку кошторису господарства вартість дорослих тварин, які є продуктивними, документується у складі основних фондів, а вартість інших видів — у статті «Тварини на племінній основі».

Ще однією важливою сферою фінансового обліку в агропромисловому господарстві є, наприклад, облік грошових коштів та інших грошових активів у різних контрагентів. співробітники, покупці, постачальники, фінансові установи та кредитні організації, а також інші зацікавлені особи. Фінансова спроможність ферми, її ліквідність і платоспроможність залежать від точного обліку цих операцій. Важко забезпечити своєчасність платежу через значні фінансові наслідки несвоєчасних платежів. Крім того, довіра є життєво важливою для відносин між фермою та її контрагентами, цього можна досягти шляхом завершення точних і своєчасних розрахунків. У зв'язку з цим фермерові слід звернути увагу на організацію обліку коштів і розрахунків.

Розрахунки в господарстві ведуться готівковим або безготівковим способом, виходячи з необхідності та терміновості розрахунку в конкретний момент іншим способом. І навпаки, було помічено, що безготівкові платежі є

більш надійними та економічно ефективними, оскільки вони не вимагають транспортування чи зберігання великих грошових сум у домогосподарстві.

Незалежно від застосованого методу розрахунку кожна окрема грошова оцінка повинна бути документально підтверджена в бухгалтерському обліку. З одного боку, воно дає фермеру повне розуміння того, як витратити гроші, а з іншого – надає докази звітності про доходи та витрати, пов'язані з операційною діяльністю, яка потім подається різним офіційним і неофіційним користувачам інформації. Як наслідок, на фермі, на відміну від інших агропромислових підприємств, необхідний систематичний облік усіх надходжень і витрат готівки та грошей на рахунках.

Для цього всі підприємства повинні дотримуватися правил ведення грошових операцій у національній валюті України, яка називається готівкою. На фермі також необхідний касовий апарат для обліку готівки. Облік ведеться на підставі первинних документів, які описують фінансування та витрачання грошових коштів. Для цього у зазначених правилах є прибуткові та видаткові касові ордери.

Облік готівки ведеться на активному рахунку № 30 «Каса». Через обмежений обсяг операцій з готівкою в повсякденній роботі господарства, можливе перетворення попередньо закодованих даних у «Журнал реєстрації господарських операцій» на основі згрупованих записів у касі. У касі кожна витрата повинна супроводжуватися відповідним рахунком, а також за типовою схемою рахунків, яка наведена в табл. 2.11.

Правильний облік витрат у діяльності господарства, а отже, отримання достовірної інформації про хід операційної діяльності та фінансовий стан зумовлює необхідність повноти бухгалтерського обліку всіх витрат грошових коштів. У зв'язку з цим всі грошові витрати повинні бути документально підтверджені в касі. Тут не варто обмежуватися типовим обліком значних сум грошей, принаймні раз на місяць, решту витрачених грошей необхідно підтвердити документально. Оскільки загальні витрати за останній місяць запам'ятати неможливо, вся сума цих витрат визначається як різниця між

залишком готівки за даними касового апарату та остаточною сумою готівки, доступною фермеру на кінець місяця.

Таблиця 2.11

Типові господарські операції з обліку надходження і
видачі готівки в фермерському господарстві

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Надходження готівки за реалізовану продукцію, матеріали, роботи, послуги	30	79
Оприбуткування одержаних з банку власних коштів	30	31
Оприбуткування одержаної в банку позики	30	50
Внесення в банк готівки з каси господарства	31	30
Оплата праці найманих і залучених працівників	66	30
Оплачено готівкою витрати на монтаж основних засобів чи переведення молодняка тварин в основне стадо	63,66	30
Оплата разових робіт виробничого характеру	81	30
Погашення заборгованості по позиках готівкою	50	30

Для фермера важливо регулювати грошима стан своїх розрахунків. Незважаючи на те, що більшість сімейних-фермерських господарств зараз не мають податкових зобов'язань, пов'язаних з доходами від продажу агропромислової продукції чи її переробки, вони все одно повинні перераховувати податок на додану вартість та інші збори.

Для демонстрації розрахунків з бюджетом скористайтеся спеціальною графою в «Журналі зареєстрованих господарських операцій», там є опис податку, який власник транспортного засобу повинен перед господарством, в цій графі конкретно документується сплата податків власникам транспортних засобів. , а також перерахунок грошей, про який йдеться. Стосовно документального оформлення операцій, які не є готівковими, він вважає, що в умовах селянського господарства, з меншим обсягом операцій на рахунках, замість аналітичного обліку, який необхідний для великих господарств, можна застосовувати відомість. На фермі в полях виписки ферми необхідно вказати

тільки відповідні рахунки, натомість необхідно вказати обсяг за дебетом або кредитом грошового рахунку в банку.

Якщо господарство має значну кількість контрагентів, з якими веде розрахунки, вигідно використовувати «Відомості обліку розрахунків». У цьому документі описується поточний стан та зміни заборгованості по кожному контрагенту чи особі (крім заробітної плати), у розрахунках до бюджету також вказується вид податку.

Окрім сім'ї фермера та його самого, учасники з-за меж ферми можуть брати участь у робочій силі. Зарплата працівникам, які працюють на конкретному підприємстві, виплачується безпосередньо за умовами контракту. Розрахунок заробітної плати працівникам здійснюється в «Розрахунково-платіжних відомостях». У цьому місяці визначається загальний розмір заробітної плати та проводяться законні відрахування. Загальна сума нарахованого податку, прибуткових утримань і грошових переказів, а також сума виданої заробітної плати документується в «Журналі систематики господарських операцій».

Важливо визнати, що поділ доходу на прибуток і заробітну плату в господарстві є лише частково умовним і не має істотного впливу на дохід господарства. Однак розрахунок загальної заробітної плати кожного працівника має вирішальне значення для сплати податку на прибуток. На фермах платять тільки працівникам, а податок на прибуток утримується із суми зарплати в цілому. Члени домогосподарства отримують оплату відповідно до доходу, який вони отримують в результаті своїх економічних зусиль. Цей дохід слід визначити шляхом розрахунків різниці між виручкою від реалізації продукції (робіт, послуг) та іншими доходами і витратами (рис.2.2). Досягнутий результат враховується кількістю незавершених проектів і готових продуктів. дохід розподіляється між членами ферми відповідно до їхніх трудових внесків, і сума використовується для розрахунку їхнього доходу.

На виробництво є невід'ємною частиною, облік доходів і витрат, бухгалтерської системи господарства. Передбачається проводити в «Книзі

обліку доходів і витрат у сільському господарстві». Коли економіка має кілька видатків і кілька видів доходів.

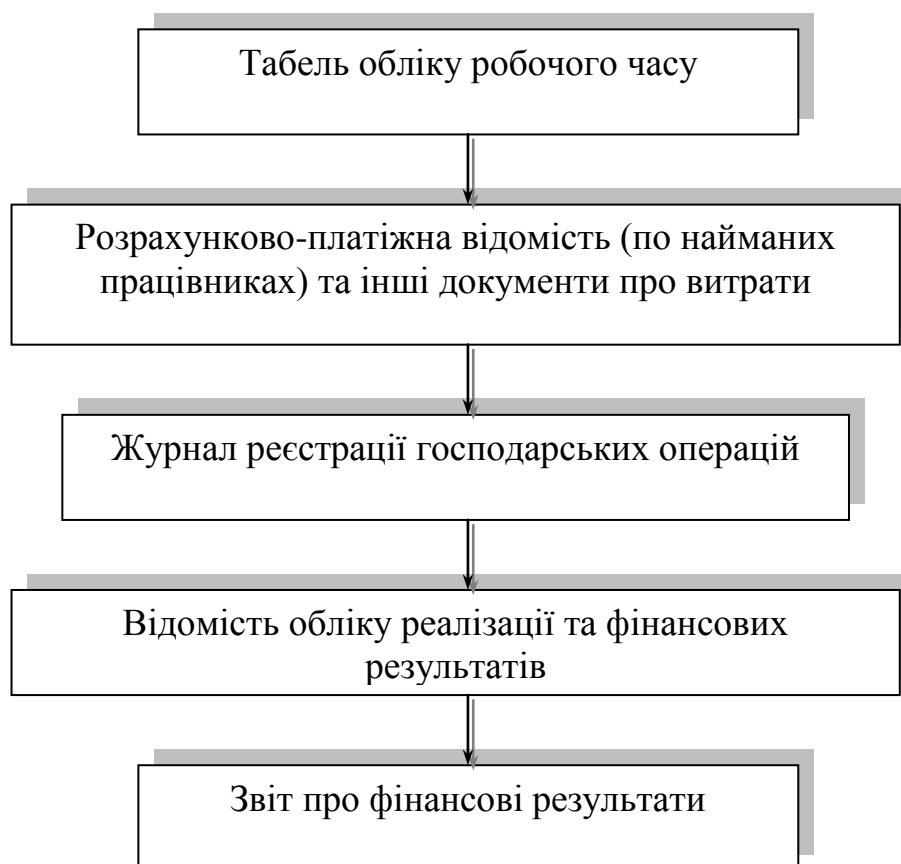

Рис. 2.2. Схема взаємозв'язку синтетичного та аналітичного обліку оплати праці у фермерському господарстві

Для обліку кожного з них використовується «Відомості обліку витрат і доходів продукції». Проте при побудові системи обліку витрат в агропромислових господарствах необхідно вирішити питання методології, зокрема, собівартості продукції, виробленої самим господарством. Зрештою, споживання саморобних товарів (наприклад, їжі, напоїв чи інших витратних матеріалів) є сумою поїздок усередині домогосподарства, і, щоб уникнути дублювання обліку, ці грошові значення не враховуються як доходи чи витрати.

Загалом можна сказати, що «реєстр господарських операцій» є провідним бухгалтером у сільському господарстві. Записи вносяться в хронологічному

порядку відповідно до первинних документів. У графі «Доходи» документально оформляються грошові надходження як виручка від реалізації продукції, виконання трудомістких робіт і надання послуг, договорів страхування, отримання штрафних санкцій тощо. У графі «Витрати» відображаються витрати на власників ферм на придбання кормів, добрив та інших витратних матеріалів, відрахування постійних витрат (амортизації), оплату послуг із сторонніх джерел, купівлю страхування майна, заробітну плату працівників та відрахування соціальних подій документально підтверджено.

Як свідчить, «Журнал реєстрації господарських операцій» веде весь синтетичний облік, тоді як для аналітичного обліку використовується бухгалтерія великих агропромислових підприємств. Як наслідок такого зменшення складності обліку, зменшується не тільки вартість матеріалу, але й складність управління ним.

Таким чином, «Журнал реєстрації господарських операцій» є первинним обліковим документом, який містить усі операції. Зроблені записи в журналі повинні мати документи або пояснення. Як уже зазначалося, бухгалтерський облік у фермерів надзвичайно специфічний щодо фінансових результатів операційної діяльності. Методологія бухгалтерського обліку в агропромислових господарствах ще знаходиться на ранній стадії розробки, оскільки процес розвитку цього методу тільки починається. Ймовірність того, що бухгалтер ферми матиме просту форму бухгалтерського обліку, що передбачає використання облікових записів, залежить від кількох характеристик, які зображені на малюнку 2.3.

Важливо зазначити, що особливості сільськогосподарського виробництва, як і будь-якої іншої професії, потребують методологічного пояснення щодо підсумкових рахунків, цю специфіку необхідно будемо враховувати при інтерпретації результатів. Оскільки кількість часу, задіяного у виробництві, різна, це важливо зокрема враховувати при організації бухгалтерського обліку та його закритті, враховуючи особливості сільськогосподарського виробництва, виробничий цикл не обов'язково прив'язаний до тривалості календарного року.

Окремі цикли вирощування, наприклад, вирощування озимих рослин, тут розгорнемо за поточний календарний місяць.

Рис. 2.3. Регістри обліку, які використовуються в обліку діяльності фермерських господарств

Як засіб обліку консолідованих витрат і доходів можна використовувати «Оборотний (шаховий) список» з використанням синтетичних рахунків або вести Головну книгу як повертається борг. Поточний формат бухгалтерського балансу є простішим і прямішим, ніж «Цинковий звіт», через меншу кількість синтетичних рахунків у сільському господарстві його можна розмістити на одній сторінці та полегшить запис інформації, уникаючи помилок при перенесенні підсумку. суми.

У цьому поточному коефіцієнті рахунки відкриваються 1 січня поточного року виходячи з поточної суми грошей на синтетичних рахунках. Якби селянське господарство знаходилося в середині місяця, то балансування місяця зазначалося б на перше число цього ж місяця. Загальний результат буде

відправною точкою. Додатково на основі зведених даних «Журналу реєстрації господарських операцій» ведеться облік дебетових і кредитових операцій, після чого встановлюються нові залишки на початок наступного місяця. Після розрахунку загального поточного балансу вони порівнюються між собою. Якщо розподіл зроблено правильно, слід зберегти наступні три пари ідентичних значень. Перша рівність — це ідентичний загальний борг і загальний кредитний баланс на початок місяця. Друга рівність - однаковий обсяг дебетових і кредитових операцій за кожен місяць. Третя рівність — однакова сума дебетового та кредитового сальдо на кінець кожного місяця. У результаті робоча рівновага використовується для об'єднання рахунків аналізу та створення загального балансу ферми.

У результаті запропонована спрощена система ведення фінансового обліку в фермерських господарствах забезпечує отримання інформації економічно значущої та достатньої для розрахунку фінансового звіту, для складання бухгалтерського балансу. Тобто дотримується основне правило бухгалтерського обліку в сільському господарстві: отримується інформація про фінансовий результат господарської діяльності, що дає можливість сільгоспвиробнику приймати ефективні управлінські рішення.

Проте аналіз сучасного стану бухгалтерського обліку в господарствах Синельниківського району показує, що, незважаючи на розробку низки законодавчих актів та ініціативи з боку уряду, він все ще відсутній і не досягає того, що повинен.

У багатьох фермерських господарствах країни відсутня документація, необхідна для відображення всіх господарських операцій у первинних документах, які є основою бухгалтерського обліку. Для обліку використовуються нетипові первинні документи, в яких відсутня необхідна інформація. Узагальнення інформації, синтетичний і аналітичний облік, часто здійснюється на нестандартних формах або просто на окремих аркушах паперу. Тобто бухгалтерський облік не має інформаційної чи наглядової функції. Таку ситуацію фермери пояснюють відсутністю грошей на закупівлю форм.

Важливо, щоб ситуацію виправляли централізований нагляд за системою державного обліку та отримання конкретної допомоги від районних управлінь агропромислового розвитку та місцевих асоціацій фермерів. На сьогодні цей вид контролю здійснюється виключно органами фіскальної служби, які в першу чергу перевіряють достовірність розрахунків та своєчасність сплати податків, а також ведення податкового обліку щодо сум податків.

Необхідна повнота системи обліку операційної діяльності господарства досягається орієнтацією на склад і призначення фінансової та статистичної звітності. Метою ведення бухгалтерського обліку в сільському господарстві є створення статистичної, фінансової та податкової документації за відповідний період, яку необхідно подавати всім юридичним структурам, які є господарськими структурами, як це передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Система фінансової звітності демонструє інформацію про фінансовий стан господарства, представляє метод розрахунку прибутку від операційної діяльності та потенційного ресурсу, включаючи активи, пасиви та їх зміни. Як правило, фінансова звітність господарства впливає на точність математики в регістрах синтетичного та аналітичного обліку, що дає змогу оцінювати результати операційної діяльності, аналізувати цю діяльність та своєчасно виявляти негативні фінансові проблеми. .

Складання фінансової звітності фермером є специфічним щодо кількох особливостей. Фермерським господарствам, які є досить малими для ведення фізичними особами, дозволяється складати виключно детальну фінансову звітність, яка включає бухгалтерський баланс (ф. № 1-м, скорочено) та звіт про фінансові результати (ф. № 2-м) у відповідно до вимог П(С)БО 25 «Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва». Про бажану ознаку йдеться і в Методичних рекомендаціях з організації та обліку фермерських господарств. Звітним періодом для фінансової звітності, що подається фермерами, є календарний рік. Скорочена версія фінансової звітності не включає квартальну звітність.

Складання фінансової звітності передбачає перевірку вірності обліку всіх господарських операцій у звітному періоді, а також проведення інвентаризації недавніх і недавніх активів, грошових коштів, розрахунків і т.д. Додатково з'ясовують правомірність передачі перенесення інформації з первинних документів до реєстрів бухгалтерського обліку, виявляють господарські факти, виявляють стан заборгованості за кожним контрагентом, коригують аналітичні записи та підраховують підсумки первинних реєстрів синтетичного обліку (Книга обліку доходів і витрат, Журнал облікові записи).

У «Звіті про фінансові результати» відображаються доходи, отримані господарством за певний період, та пов'язані з цим періодом витрати. При необхідності можливе порівняння доходів і витрат кожного напрямку діяльності. Щоб скласти його на першому рівні, система використовує бухгалтерський звіт, який описує витрати та доходи, оптимізований для отримання фінансового результату. На другому рівні ви можете використовувати розрахунок фінансових результатів аналітичного звіту, який за змістом схожий на показники другого стилю звітності, або створити вибірку з гр. 4 «Витрати» та інше. 5 «Вартість» Журналу реєстрації господарських операцій, якщо операцій мало.

На третьому рівні використовуються рахунки доходів (70) і витрат (80, 81) Головного журналу, доходи за якими є другорядними і відображаються лише у формі №2.

Через свою структуру балансовий звіт об'єднує гроші, борг і капітал: активи дорівнюють загальній сумі капіталу та боргу. При його створенні для першого рівня системи бухгалтерського обліку господарства необхідно зарахувати аналітичні дані, оскільки на основі Книги неможливо створити Книгу сальдів. За наявності великої кількості об'єктів аналітичний облік ведеться у Відомості з обліку біологічних активів у тваринництві та рослинництві, незавершеного виробництва, розрахунків за працівниками, розрахунків і грошових коштів тощо. При обмеженій кількості операцій щодо поточного аналітичного обліку та узагальнення салдо на першому рівні системи

можуть бути змінені Опис майна, до якого додаються Методичні рекомендації щодо заповнення початкового балансу.

На другому рівні для формування Балансу використовується рівновага Журналу реєстрації господарських операцій з урахуванням формального фінансового висновку форми № 2. При формуванні звітності третього рівня системи бухгалтерського обліку господарства використовуються залишки рахунків Головного журналу. Це 1, 2, 3, 4, 5 і 6 класи.

Звітність надсилається до районного управління агропромислового розвитку, районного відділу статистики та іншим зацікавленим особам відповідно до чинного законодавства: фіскальна служба району відповідає за достовірність податкових розрахунків, комерційні банки – за збереження ваші фінансові операції, а статистичні органи відповідають за обробку інформації та надання статистики.

Фінансова звітність є частиною суспільного надбання і не вважається таємницею за законом, за винятком випадків, які спеціально вказані як такі. У друкованому варіанті звіту наявність поправок і числових неточностей не допускається. Звіт присвячений особисто фермеру та має гриф затвердження господарства.

Подання податкової інформації до фіскальної служби здійснюється виключно в електронному вигляді.

Висновки до другого розділу.

Аналіз основних виробничих ресурсів показує, що в С(ф)Г «Україна-2000» в 2022 році проти 2021 року, на 0,8% та 0,6% відповідно, зменшилися площа агропромислових угідь та вартість основних виробничих засобів, що можна вважати фактом скорочення обсягів виробництва підприємства. Проте трудові ресурси в звітному періоді зросли. Позитивним є також збільшення у 4,7 рази поголів'я худоби у 2022 році проти 2019 року. Таким чином, в 2022

році показники розміру виробництва С(ф)Г «Україна-2000» за окремими показниками зменшилися. Сільськогосподарське підприємство забезпечене трудовими і земельними ресурсами, має необхідні основні засоби, проте спостерігається скорочення їх вартості.

Валового доходу від агропромислового господарства в розрахунку на 1 гривню основних засобів найбільше було отримано в 2021 році, а прибутку від реалізації агропромислової продукції, навпаки, найбільше було отримано в 2022 році. В загальному підсумку можемо зазначити, що наявні ресурси в С(ф)Г «Україна-2000» за рядом показників в звітному періоді використовуються не ефективно.

У фермерських господарствах ми пропонуємо застосовувати інтегрований облік. Тобто, у своїй структурі модифікована система обліку поділяється на фінансовий та управлінський облік, ведення яких має забезпечити єдиний обліковий процес.

Із законодавчого контролю за майновими відносинами в аграрному господарстві можна зробити висновок, що бухгалтерський облік є перш за все процедурно-орієнтованим завданням, напр. не порядок відображення, а спосіб правильного документування володіння компанією. Оскільки від агропромислового комплексу не вимагається подавати звітність в необхідному обсязі та за необхідною формою, цей аспект обліку стає першочерговим завданням на етапі старту бізнесу.

Звітність надсилається до районного управління агропромислового розвитку, районного відділу статистики та іншим зацікавленим особам відповідно до чинного законодавства: фіскальна служба району відповідає за достовірність податкових розрахунків, комерційні банки – за забезпечення збереження ваші фінансові операції, а статистичні органи відповідають за обробку інформації та надання статистики.

Фінансова звітність є частиною суспільного надбання і не вважається таємницею за законом, за винятком випадків, які спеціально вказані як такі.

РОЗДІЛ III. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

3.1. Вдосконалення бухгалтерського обліку в управлінні операційною діяльністю фермерських господарств

Створення бухгалтерського обліку, який служить засобом управління операційною діяльністю фермерських господарств, має об'єктивні передумови, які, насамперед, вимагають від фермера бажання знати ефективність і потенціал різних сільськогосподарських продуктів, а також знаходити ринки для сільськогосподарської продукції. Інформація про обліковий запис актуальна для кожного етапу операційної діяльності та для кожного виду фінансової операції. Він дозволяє виявити логічний зв'язок між витратами на операційну діяльність, масштабами виробництва та рентабельністю.

У зв'язку з цим доцільно зосередитися на основних вимогах бухгалтерського обліку, необхідних для управління фермерським господарством. По-перше, метод сучасного обліку повинен враховувати еластичність, яка демонструє залежність витрат від зміни обсягу і структури виробництва. Традиційний облік насамперед реєструє собівартість продукції та обчислює виручку від сільськогосподарської продукції.

Крім того, ми спостерігаємо, що існує кілька паралелей і подібностей між фінансовим і управлінським обліком щодо витрат виробництва. Зокрема, дотримуються методичних рекомендацій щодо фінансового обліку виробництва сільськогосподарської продукції, розраховують собівартість продукції за складовими операційних витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші витрати), а також собівартість продукції розраховується згідно з Методичними рекомендаціями щодо планування, обліку та калькулювання собівартості

продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. 132 та згідно з принципами П(С)БО 16 «Витрати», які описуються як витрати речей. Ми визнаємо, що в П(С)БО 16 калькуляція не обмежується конкретним переліком витрат, натомість компанія може визначити її виходячи зі специфіки операційної діяльності, типу продукції, технічних характеристик процесів тощо. політика щодо рахунків відокремлена від політики щодо витрат, це створює перелік витрат, який задовольняє вимоги П(С)БО 16 «Витрати». Облік виробничих витрат як компонентів дозволяє нам визнати ресурси, які можуть бути спрямовані на зниження собівартості виробництва.

Наші дослідження показують, що наразі більшість господарств не впровадили систему обліку собівартості продукції. Вартість одиниці створення також не враховується. Коли фермери вдаються до такого виду дій, їх насторожує відсутність регламентації на державному рівні (в жодній офіційній політиці, зокрема щодо Методичних рекомендацій з організації та обліку фермерських (фермерських) господарств, немає вимога науково обґрунтованого та точного розрахунку витрат). Таким чином, виникає ситуація, коли віра в те, що фермер не може стежити за витратами, є справедливою. Ця теза підтверджується також тим, що Методичні рекомендації з планування, обліку та калькуляції собівартості продукції (продукції, послуг) в сільськогосподарських підприємствах № 132 призначені для організації обліку витрат і калькулювання у великих сільськогосподарських організаціях, де кілька промислових підприємств. а допоміжні виробництва агрегуються.

Крім того, необхідність обліку витрат принаймні частково зумовлена вимогами статистичної звітності, пов'язаної з фермами. У результаті, виходячи зі спеціалізації, технології та організації виробництва, фермер визначає, що враховувати у собівартості продукції. Ще одна перевага обліку витрат у сільському господарстві полягає в тому, що немає обов'язку вести щомісячний облік витрат у реєстрі рахунків, натомість підрахунок оборотів і сальдо здійснюється на рахунках. Якщо всі витрати задокументовані фермером у

«Журналі реєстрації господарських операцій», як описано раніше, то дані про витрати можуть бути узагальнені наприкінці року, після збору врожаю.

Важливо визнати, що облік витрат у сільському господарстві є складним, тому що він передбачає тривалий період часу. Специфіка аграрної галузі та особливості господарської діяльності фермерських господарств зумовлюють запропонувати дві моделі обліку витрат виробництва продукції галузі та фінансового результату від цієї діяльності, простий облік витрат (рис.3.1), модуль обліку витрат у розділі об'єктів зображено на (рис.3.2).

Основна ідея простого обліку витрат у сільському господарстві висвітлюється у сфері використання рахунків класу 8 «Витрати за компонентами». У результаті фермер створює рахунки 80 «Матеріальні витрати», 81 «Витрати на оплату праці», 83 «Амортизація», 84 «Інші операційні витрати». Вони призначені для підсумовування витрат ферми за звітний період і мають взаємний характер (дебет і кредит відображаються у витратах).

Припускаючи невелику кількість господарських операцій і обмежену кількість сфер операційної діяльності, фермерське господарство може обліковувати витрати лише за своїм класом рахунків 8. Зрештою, періодичність рахунків цього класу є достатньою для заповнення другої частини Звіту про фінансові результати, який необхідний фермерським господарствам.

У результаті описи первинних документів визнаних операційних залив призводять до списання відповідних сум з рахунків 80, 81, 83, 84. Зокрема:

- за загальну кількість слів у виробництві матеріалу;
- дебет рахунку 80 "Фізичних витрат";
- преміальний кредит для 20 «виробничих запасів»;
- на загальну суму заборгованості із заробітної плати працівникам;
- дебет рахунку № 81 «Витрати на оплату праці»;
- кредит рахунку 67 "Розрахунки з оплати праці".

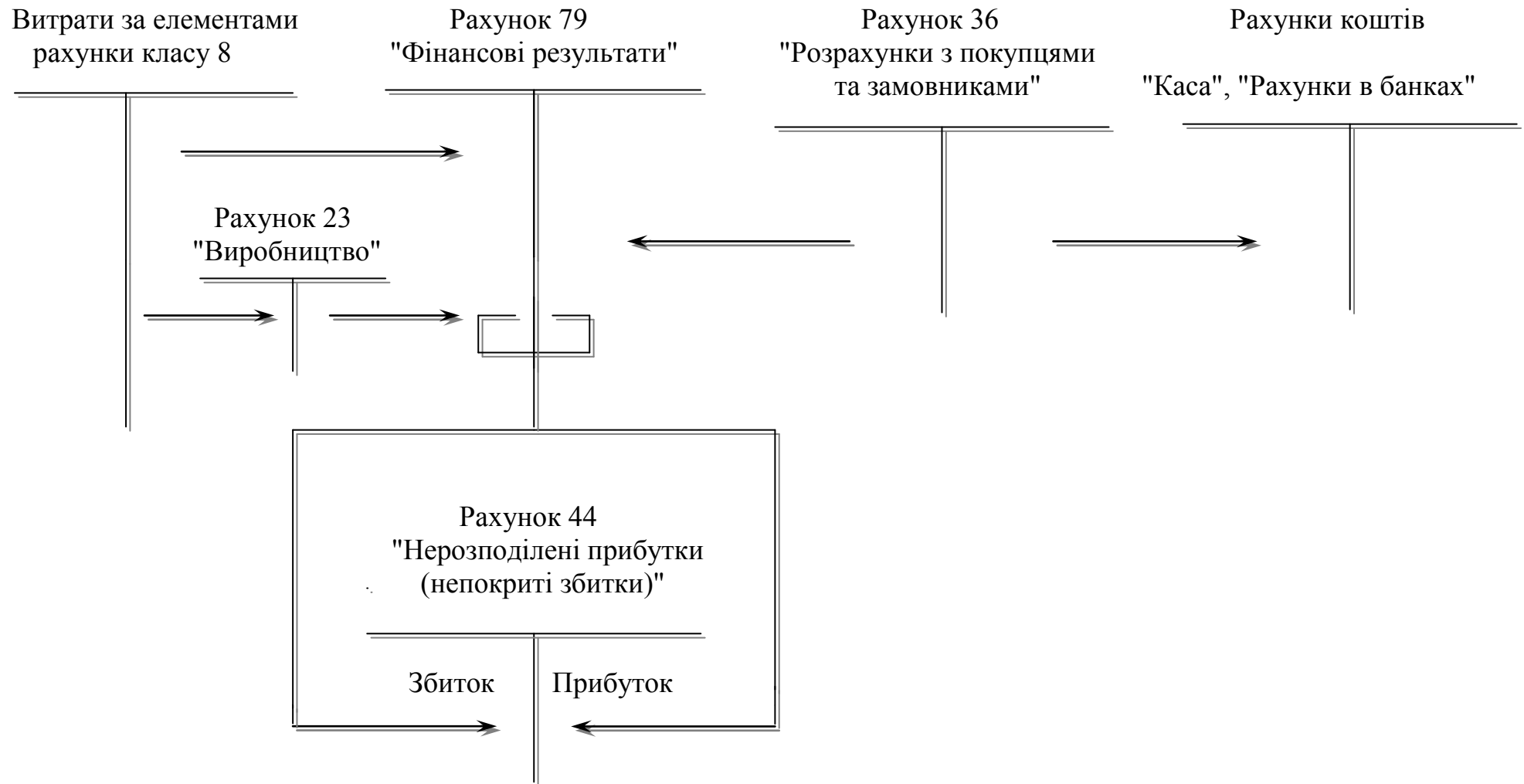

Рис. 3.1. Модель простого обліку витрат і доходів фермерського господарства

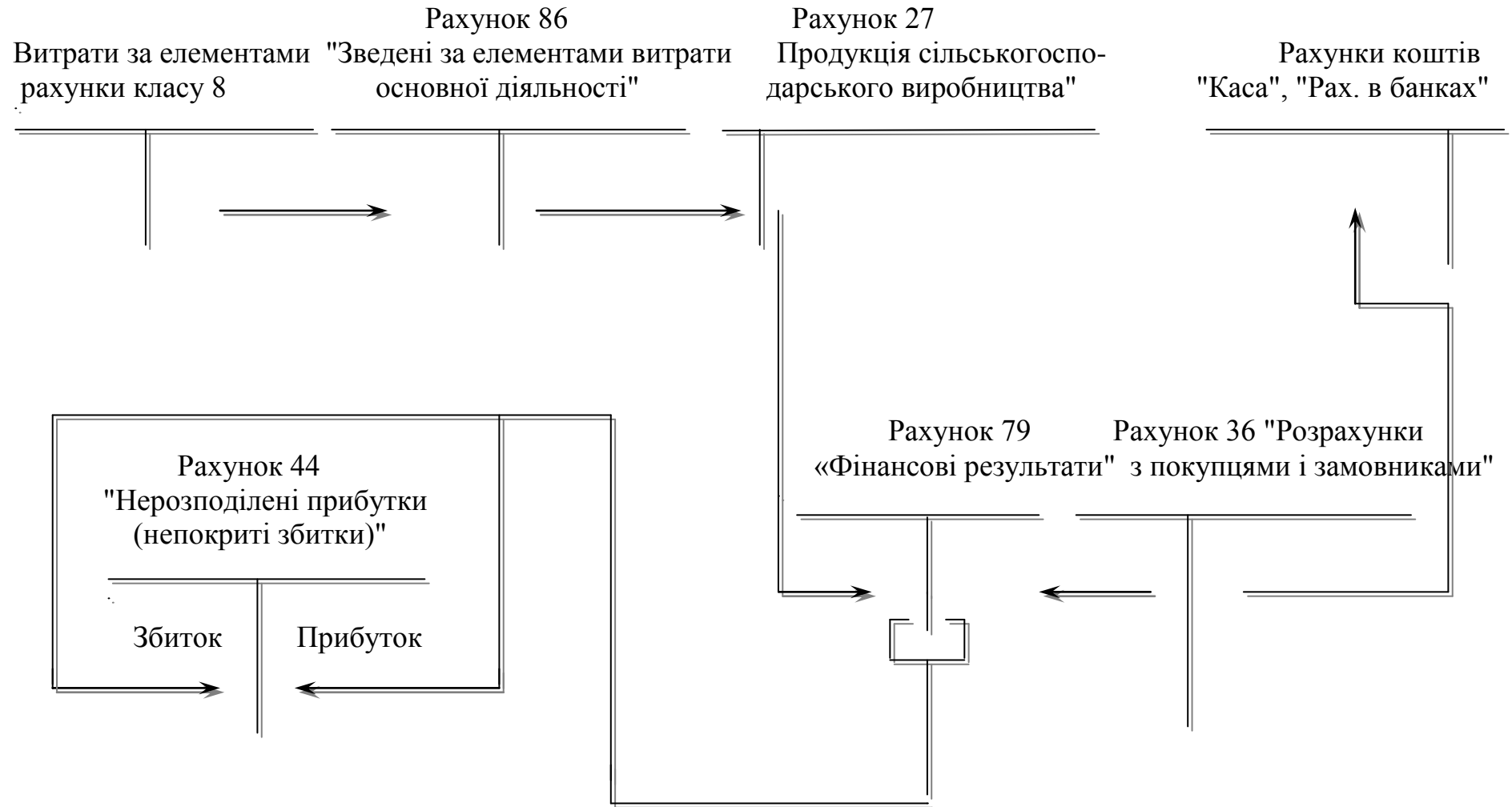

Рис. 3.2. Модель обліку витрат і доходів фермерського господарства в розрізі об'єктів

- щодо загальної суми нарахованої амортизації;
- дебетовий рахунок № 83;
- нарахування кредиту за рахунком 13 «Амортизація необоротних активів»;
- за рахунок послуг, наданих іншими організаціями;
- дебет рахунку 85 "Інші витрати, пов'язані з операційною діяльністю";
- кредит рахунку 685 «Інші кредитори».

Рекомендуємо вести простий реєстр витрат у господарствах у «Відомостях обліку витрат», який відображено в табл.3.1. Як свідчить, форма документа побудована з урахуванням вартості обліку та статей.

Таблиця 3.1

Відомість обліку витрат на виробництво за 20_ рік, грн.

№ п/п	Дата	Зміст операції	Матеріальні витрати						Витрати на оплату праці	Амортизація	Роботи і послуги	Інші операційні витрати
			Паливо	Насіння і садивний матеріал	Засоби захисту рослин і тварин	Добрива	Корми	Разом матеріальних витрат				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

З метою максимального зменшення трудомісткості обліку витрат сільгоспвиробника доцільно було б щомісяця не списувати їх на дебет рахунку 23 «Виробництво», а відразу перераховувати витрати на дебет рахунку 23 «Виробництво». 79, що призвело б до запису за дебетом рахунку 79 «Фінансові результати» та кредитом рахунків класу 8. Такий підхід дещо зменшить багатослівний опис витрат, який міститься в Інструкції про застосування плану бухгалтерського обліку, це також забезпечить зниження очевидності результатів діяльності господарства без додаткових прикладів.

У даному випадку за дебетом рахунку 79 «Фінансові результати» накопичуються витрати за складовими протягом звітного періоду, за кредитом відображаємо загальний дохід та вносимо відповідні зміни до бухгалтерського обліку:

- дохід, отриманий від продажу продукту, підтверджується документально.
- дебет рахунку 37 "Продажі з клієнтами та замовниками",
- кредит рахунку 80 «Фінансові результати»;
- отримані гроші
- дебет рахунку 30 «Каса» або 31 «рахунки в банках»,
- кредит рахунку № 36 «Розрахунки зі споживачами та постачальниками».

У зв'язку з цим ми можемо законно вимагати, щоб на рахунку 79 «Фінансові результати» відображалися собівартість реалізованої продукції (витрата готової продукції) та виручка від реалізації. Тобто інформацію про собівартість реалізованої продукції, відокремлену від доходу від реалізації, перенесено на єдиний рахунок, рахунок 79 «Фінансові результати».

Як загальний посібник для обліку реалізації продукції та визначення фінансових результатів рекомендуємо сільгоспвиробнику вести «Звіт з обліку реалізації та фінансових результатів». Однак це необхідно через складний характер операцій між покупцями та клієнтами. У зв'язку з цим було б доцільно доповнити запропоновану відомість даними про стан розрахунків з покупцями. Пропонований спосіб поширення інформації наведено в табл.3.2.

Дотримуючись такого методу обліку, фермер отримає інформацію про фінансові результати діяльності свого господарства на кінець звітного періоду (року). Їм не доведеться рахувати собівартість одиниці сільськогосподарської продукції чи ціну врожаю. Тобто загальне сальдо за рахунком 79 «Фінансові результати» при його досягненні слід зарахувати на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», на якому буде зроблено відповідний запис:

дебет рахунку 80 "фінансові результати"

кредит рахунка 44 "Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)".

Таблиця 3.2

Відомість обліку реалізації та фінансових результатів за 20_р.

Титульна сторона

Назва продукції, канал реалізації

№ п/ п	Дата	Зміст операції, номер документа	Дебет рахунка 79 "Фінансові результати"						Кредит рахунка 79 "Фінансові результати"					Фінансовий результат, грн.	
			Виробничі витрати		Інші витрати		Повні витрати на реалізацію продукції		Залікова маса	До оплати	Дата оплати	Номер документа	Оплачено	Збитки	Прибуток
			Кількіст	Сума	Кількіст	Сума	Кількіст	Сума							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Зворотня сторона

Аналітичні дані до рахунка 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"

№ п/ п	Покупці	Залишок на початок місяця		Оборот по дебету рахунка 36 в кредит рахунків			Оборот по кредиту рахунка 36 в дебет рахунків			Залишок на кінець місяця	
		Дебет	кредит	79		разом по дебету	31		Разом по кредиту	дебет	кредит
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Однак особливості сільськогосподарського виробництва, як і кінцева мета будь-якої іншої професії, вимагають методологічного пояснення того, як закрити рахунки з урахуванням специфіки галузі. Оскільки кількість часу, залученого у виробництво, різна, це важливо враховувати при організації рахунків та їх закритті, враховуючи особливості сільськогосподарського виробництва, виробничий цикл не обов'язково узгоджується з річним календарем. Окремі цикли вирощування, наприклад, вирощування озимих

рослин, тут розгорнемо за поточний календарний місяць. Крім того, фермерські господарства зобов'язані подавати фінансову звітність за весь календарний рік. Він має відображати фінансово-господарську діяльність за календарний рік, незалежно від того, чи завершилися виробничі цикли. Як наслідок, це конкретизує необхідні методичні передумови, які враховуються при калькулюванні собівартості сільськогосподарського виробництва.

Внаслідок цього методика закриття рахунків на собівартість основної продукції базується на особливостях тривалості виробничих циклів у галузі. У цьому контексті наприкінці року рахунки для виробничих витрат тут розраховані, виробничий цикл завершено, тобто продукція реалізована. Це включає виробництво ярих культур, таких як пшениця, кукурудза та соя, а також озимих культур, таких як овес і гарбуз, усі вони були посіяні минулої осені та зібрані цього року. Витрати на посів озимих під урожай наступного року вважаються прогресом у досягненні чогось. Так само витрати, пов'язані з оранкою, внесенням під час оранки органічних і мінеральних добрив і т. д. Інші фактори, такі як доходи та витрати, також документально відображаються в бухгалтерському обліку.

У результаті, якщо ми обговорюємо недосконале виробництво, ми радимо закрити клас із 8 облікових записів наступним чином:

- дебет рахунку 23 "Виробництво";
- борг за векселем 8 класу.

Для обліку вартості незавершеного виробництва в господарстві спеціально відкривається рахунок 23 «Виробництво». На початок наступного звітного періоду (років) ці витрати повинні бути документально оформлені за дебетом рахунку 79 «Фінансові результати» та за кредитом рахунку 23 «Виробництво». В результаті рахунок на виробництво повинен бути закритий.

Пропозиція полягає в тому, щоб аналітичний облік витрат за об'єктами провадився в господарствах, які виробляють різну продукцію та мають кілька різних напрямків виробництва. Крім того, облік витрат також можна вести в «інформації про облік витрат», але ця інформація є специфічною для культур

або галузей. Це означає, що для кожного фінансового об'єкта має бути виділена окрема сторінка даних.

Враховуючи це, вважаємо за необхідне визначити необхідність відображення сільгоспвиробником загальних витрат на виробництво, включення цих витрат до ціни продукції за спеціальними методами розподілу. Дослідження П(С)БО 16 «Витрати» показало, що склад загальновиробничих витрат, зокрема щодо сільського господарства, не є чітко зрозумілим. Крім того, такий підхід суттєво впливає як на розподіл загальних витрат (для кожного виду витрат існує окрема база розподілу), так і на всю систему обліку в господарстві фермерського господарства. Як наслідок, ми радимо фермеру списати більшість своїх загальних виробничих витрат (які задокументовані в «Інформації з обліку витрат») замість того, щоб безпосередньо розраховувати їх протягом року, а потім звітувати про них на рахунку доходів від реалізації, оскільки здійснюється в П(С)БО 16. Натомість вони повинні розраховувати фінансові результати безпосередньо, а потім відображати їх на рахунку операційних витрат, що обліковується за дебетом рахунка 79 «Фінансові результати» та кредитом рахунка 84 «Інші операційні витрати».

Безсумнівно, враховуючи специфіку операційної діяльності та спрощену бухгалтерію в сільському господарстві, доцільно було б зараховувати навантаження єдиного податку на загальновиробничі витрати, які потім списуються з фінансових результатів за підсумками року. Тобто загальна сума єдиного податку в бухгалтерському обліку відображається за дебетом рахунка 84 «Інші витрати операційної діяльності» та кредитом рахунка 641 «Розрахунки за податками і платежами». Далі відповідно дебет рахунку 79, кредит рахунку 84.

Таким чином, у випадку обліку витрат на об'єкти, готова продукція повинна бути проведена за типом, тобто за фактичною собівартістю, нарахованою на рахунках класу 8. Це призведе до списування наступних рахунків: 8 клас не зможе брати участь у дебеті рахунку 27 «Продукція сільськогосподарської продукції». Однак це може призвести до ускладнень в

обліку, оскільки рахунки витрат за об'єктами 8 класу повинні бути закриті кожен окремо. У зв'язку з цим, вважаємо, що за даної обставини можна спочатку скасувати ці рахунки, наприклад, за дебетом рахунку 86 «Узагальнені витрати за основною діяльністю», на цьому рахунку витрати будуть накопичуватися в розділі об'єктів. Після цього ми переглянемо продукти, які були опубліковані з таким фінансовим звітом:

дебет рахунку 27 "Сільськогосподарська продукція, одержана із землі власника",

Поєднання цих двох видів діяльності призводить до накопичення 86 доларів США.

У цьому випадку слід враховувати пріоритет нового рахунку над рахунком 23 «Виробництво», оскільки також слід враховувати призначення нового рахунку. Однак, з точки зору простого громадянина, який бажає вести облік за кодом рахунків 8 «Витрати за елементами», суттєвої різниці в кодів рахунків, зокрема щодо рахунку, який можна відкрити з окремим типом класу, немає. 8.

Для узагальнення витрат за складовими об'єктів обліку в розділі «Загальні витрати основної діяльності» фермерам рекомендується використовувати запропонований склад. 3.3 створити «Відомості щодо обліку витрат і випуску продукції», ця інформація також дає можливість розрахувати собівартість виготовленої продукції.

Таблиця 3.3

Відомість обліку витрат і виходу продукції за 20_ рік, грн.

Назва продукції	Витрати (дебет р. 86)						Вихід продукції (кредит р. 86)		Собівартість
	Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Амортизація	Роботи і послуги	Інші операційні витрати	Разом витрат	Кількість	Сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Використовуючи запропоновані форми реєстрів з обліку витрат на виробництво, виходу продукції і визначення фінансового результату фермеру

буде досить легко заповнити Звіт про фінансові результати, оскільки вся інформація тут відображена у згрупованому вигляді (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

**Трансформація Відомості обліку витрат на виробництво у
Звіт про фінансові результати фермерського господарства Україна-2000 за
2022 рік, тис. грн.**

Книга обліку доходів і витрат			Звіт про фінансові результати		
Стаття	Дебет	Кредит	Елемент	Витрати	Доходи
Паливо	6,2		Доходи від реалізації		154,8
Сільське господарство			Матеріальні витрати	59,7	
Сирий	51,9		Витрати на оплату праці	4,2	
Вартість заробітної плати.	1,8		Амортизація	3,6	
Амортизація	4,2		Інші витрати	13,6	
Інші витрати	3,6				
Виробництво товарів	13,6	112,6*			
Разом	80,8		Разом доходів		154,8
			Разом витрат	80,8	
			Прибуток		74,1**
			Збиток		

* - з Відомості обліку витрат на виробництво

** - разом доходів - разом витрат

Ми вважаємо, що найефективніший варіант для фермера протягом року – кількісно продавати лише готову продукцію. Тобто в період збирання врожаю під час «Журналу реєстрації господарських операцій» сільгоспвиробник документально оформить дебет рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» та кредит рахунку 86 «Узагальнено за складовими собівартості основна діяльність», лише за обсягом отриманої продукції. Після закінчення періоду заготівлі продукцію доцільно оцінити за фактичною собівартістю, яка

обліковується на рахунку № 86 «Узагальнені витрати за основними видами діяльності».

У зв'язку з цим рахунок 86 «Узагальнені витрати за складовими основної діяльності» не буде закритий до кінця року, після виготовлення всієї продукції сума витрат, пов'язаних з незавершеним виробництвом, ще може обліковуватися на цьому рахунку. Після настання наступного звітного періоду (рік) це число вважатиметься перехідною рівновагою.

Як наслідок, здатність успішно поєднувати ціну собівартості та платоспроможність споживачів при створенні ціни продажу забезпечує прямий шлях до успіху для фермера на ринку.

3.2 Перспективи оподаткування фермерських господарств

Система оподаткування має приносити користь як державі, так і господарству – головною метою оподаткування є наповнення державного бюджету, а господарство в першу чергу відповідає за максимізацію прибутку з метою розширення обсягів операційної діяльності. У Податковому кодексі суб'єктом оподаткування вважається юридична особа, яка виробляє товари, послуги та здає в оренду майно. Ці об'єкти повинні мати питому вагу не менше 75% від загальної вартості всіх товарів, послуг та об'єктів оренди за останні два місяці. Це стосується цілей оподаткування. Перше міркування полягає в тому, що приватна власність, включаючи землю, має вирішальне значення для успішного функціонування фермерських господарств. У зв'язку з цим ми вважаємо слушною пропозицію щодо окремого підходу до оподаткування сільськогосподарських товаровиробників – великих підприємств, які займаються сільським господарством, і сімей, які ведуть фермерський бізнес.

За кількістю зареєстрованих об'єктів господарства становлять приблизно чверть усіх учасників сільськогосподарського виробництва. Таким чином, якщо

не пільгове оподаткування, то сімейні фермерські господарства, безумовно, мають право хоча б на спрощену процедуру адміністрування податків.

У результаті, відповідно до вищезазначених критеріїв, фермерське господарство обере систему оподаткування – загальну або спрощену. Таким чином, основним податком, який визначає спрощену систему оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників, у тому числі фермерських господарств, є єдиний податок. За ступенем індивідуальності платника податку сільськогосподарські товаровиробники належать до 4-го класу. Об'єктом оподаткування для цієї категорії платників єдиного податку є земельна ділянка сільськогосподарського призначення, а механізмом оподаткування – грошова оцінка самої землі. Крім того, фермерські господарства є платниками інших загальнодержавних та місцевих зборів.

Згідно з останніми змінами до Закону України «Про фермерське господарство» в редакції від 1 травня 2020 року чітко вказано визначення фермерського господарства як юридичної особи або фізичної особи-власника. Основним правилом у цій класифікації є не тільки величина розміру землі, а й наявність або відсутність робочої сили, найнятої землевласником. Так, сімейні ферми – це невеликі ферми, які виробляють певну продукцію без залучення робочої сили. Тобто батько сімейної ферми є окремою особою, приватним підприємцем, а підприємство є суто сімейним. Порівняно з індивідуальними малими фермерськими господарствами, сімейні фермерські господарства все ще мають можливість отримати конкретну державну допомогу у вигляді фінансової допомоги для проектів, які є безповоротними або револьверними, держава компенсує їм процентну ставку за їхніми кредитами тощо.

Зміни до Закону України про фермерське господарство призвели до перегляду податкових вимог законодавства. На нашу думку, для великих господарств, які використовують 100 і більше гектарів землі, вигідно зберегти діючу спрощену систему оподаткування, яка цілком сумісна з комерційним характером сільського господарства. Вигідно відокремити сімейні ферми від

інших суб'єктів господарювання, які платять податки. Оскільки приватні підприємці – фізичні особи не зобов'язані вести бухгалтерський облік, їм було б вигідно встановити єдиний податок до розміру мінімальної заробітної плати або прожиткового мінімуму. Крім того, ці дрібні організації аграрних підприємців не можуть платити ПДВ. У результаті на рис. 3.3 ми продемонструємо прототип системи оподаткування фермерської системи.

Рис. 3.3. Пропонована модель спрощеної системи оподаткування фермерства

Як наслідок, удосконалення системи оподаткування фермерських господарств має бути пріоритетним для сприяння їх розвитку як рівноправних партнерів у аграрній галузі та розвитку сільських територій, збереження

традиційних методів ведення сільського господарства та сприяння інноваціям у сільському господарстві.

Висновки до третього розділу.

На даний час у більшості господарств не впроваджена належним чином система обліку собівартості продукції. Вартість одиниці створення також не враховується. Коли фермери вдаються до такого виду дій, їх насторожує відсутність регламентації на державному рівні (в жодній офіційній політиці, зокрема щодо Методичних рекомендацій з організації та обліку фермерських (фермерських) господарств, немає вимога науково обґрунтованого та точного розрахунку витрат).

Для обліку вартості незавершеного виробництва в господарстві спеціально відкривається рахунок 23 «Виробництво». На початок наступного звітного періоду (років) ці витрати повинні бути документально оформлені за дебетом рахунку 79 «Фінансові результати» та за кредитом рахунку 23 «Виробництво». В результаті рахунок на виробництво повинен бути закритий.

Пропозиція полягає в тому, щоб аналітичний облік витрат за об'єктами провадився в господарствах, які виробляють різну продукцію та мають кілька різних напрямків виробництва. Крім того, облік витрат також можна вести в «інформації про облік витрат», але ця інформація є специфічною для культур або галузей. Це означає, що для кожного фінансового об'єкта має бути виділена окрема сторінка даних.

За зазначеними критеріями фермерське господарство подібне до інших сільськогосподарських організацій щодо оподаткування - загального чи спрощеного. Таким чином, основним податком, який визначає спрощену систему оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників, у тому числі фермерських господарств, є єдиний податок. За ступенем індивідуальності платника податку сільськогосподарські товаровиробники належать до 4-го класу. Об'єктом оподаткування для цієї категорії платників

єдиного податку є земельна ділянка сільськогосподарського призначення, а механізмом оподаткування – грошова оцінка самої землі. Крім того, фермерські господарства є платниками інших загальнодержавних та місцевих зборів.

Безсумнівно, враховуючи специфіку операційної діяльності та спрощену бухгалтерію в сільському господарстві, доцільно було б зараховувати навантаження єдиного податку на загальновиробничі витрати, які потім списуються з фінансових результатів за підсумками року. Тобто загальна сума єдиного податку в бухгалтерському обліку відображається за дебетом рахунка 84 «Інші витрати операційної діяльності» та кредитом рахунка 641 «Розрахунки за податками і платежами». Далі відповідно дебет рахунку 79, кредит рахунку 84.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Фермерське господарство є юридично самостійним суб'єктом господарювання, що володіє правами фізичної або юридичної особи. Особливістю фермерства є власність фермера на землю та пов'язані з нею ресурси, а також фінансова та виробнича роль селянина в результатах його праці. У складних ситуаціях фермерство відіграє законну роль в організації сільського господарства.

2. Своєрідність ведення сільського господарства та обсяг виробництва в господарстві безпосередньо впливають на необхідність розробки максимально простої форми обліку. 2 липня 2001 року Міністерство аграрної політики України затвердило Методичні рекомендації щодо організації та ведення бухгалтерського обліку в сільському господарстві. Основною особливістю цього нормативного документа є те, що він надає фермерським господарствам можливість вести два види обліку: простий і спрощений. Їх суть проста: час аналізу даних визначає накопичення показників без використання принципу подвійного запису в Журналі фінансових операцій, а аналіз даних за простою формою здійснюється за принципом дотримання накопиченої інформації. .

3. Аналіз первинних ресурсів виробництва показує, що в С(ф)Г «Україна-2000» у 2022 р. порівняно з 2021 р. площа сільськогосподарських угідь та вартість основних засобів виробництва зменшилися на 0,8 % та 0,6 %. % відповідно. Це вважається скороченням обсягу виробництва продукції підприємства. Проте кількість трудових ресурсів за звітний період зросла. Збільшення поголів'я до 2022 року в 4,7 рази порівняно з 2019 роком також є на користь. Як наслідок, у 2022 році значення обсягу виробництва С(ф)Г «Україна-2000» за окремими показниками знизилися. Агропідприємство забезпечене трудовими та земельними ресурсами, але не має найнеобхіднішого, тому його вартість падає.

4. Загальний дохід від сільського господарства у 2021 році був найбільшим за будь-який рік, а прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції був

найбільшим у 2022 році. Загалом можна зробити висновок, що наявні ресурси в С(ф)Г «Україна-2000» не використовуються ефективно за кількома показниками у звітному періоді.

5. Для обліку витрат придатні рахунки типу 8 класу «Витрати за елементами». Специфіка аграрної галузі та особливості операційної діяльності фермерських господарств зумовлюють пропозицію двох моделей обліку витрат: простої та комплексної. Метою дослідження було розробити обидві ці моделі та дослідити фінансовий результат операційної діяльності фермерського господарства. У першому варіанті розрахунок фінансового результату делегується на рахунок 79 «Фінансові результати». У цьому другому варіанті можна розрахувати витрати.

6. Фермерські господарства – суб'єкти малого підприємництва подають скорочену фінансову звітність (квартальну та річну) у складі Балансу (стор. №1, скорочено) та Звіту про фінансові результати (стор. №2) згідно з П(С) БО 25 «Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва».

7. Зміни до Закону України «Про фермерство» вимагають перегляду податкового законодавства щодо найпоширеніших товаровиробників у сільському господарстві. Ми пропонуємо виділити сімейні ферми як окремий клас зі сплатою єдиного податку в розмірі 1 долар США.

8. Для обліку витрат незавершеної праці в господарстві спеціально відкрити рахунок 23 «Виробництво». На початок наступного звітного періоду (років) ці витрати повинні бути документально оформлені за дебетом рахунку 79 «Фінансові результати» та за кредитом рахунку 23 «Виробництво». В результаті рахунок на виробництво повинен бути закритий.

9. Пропонується, щоб аналітичний облік витрат за об'єктами провадився в господарствах, які виробляють різну продукцію та мають кілька різних напрямів виробництва. Крім того, облік витрат також можна вести в «інформації про облік витрат», але ця інформація є специфічною для культур або галузей. Це означає, що для кожного фінансового об'єкта має бути виділена окрема сторінка даних.

10. Фермерське господарство за наведеними критеріями подібне до інших сільськогосподарських організацій щодо оподаткування - загального чи спрощеного. Таким чином, основним податком, який визначає спрощену систему оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників, у тому числі фермерських господарств, є єдиний податок. За ступенем індивідуальності платника податку сільськогосподарські товаровиробники належать до 4-го класу. Об'єктом оподаткування для цієї категорії платників єдиного податку є земельна ділянка сільськогосподарського призначення, а механізмом оподаткування – грошова оцінка самої землі. Крім того, фермерські господарства є платниками інших загальнодержавних та місцевих зборів.

11. Без сумніву, специфіка операційної діяльності та спрощений порядок обліку в сільському господарстві були б доречними для зарахування єдиного податку. витрати на загальні виробничі витрати, ці витрати потім списуються з фінансових результатів наприкінці року. Тобто загальна сума єдиного податку в бухгалтерському обліку відображається за дебетом рахунка 84 «Інші витрати операційної діяльності» та кредитом рахунка 641 «Розрахунки за податками і платежами». Далі відповідно дебет рахунку 79, кредит рахунку 84.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрющенко Г. Актуальні питання формування облікової політики малих підприємств / Г. Андрющенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №11. – С.10-14.
2. Андрющенко Г.О. Методологічні і практичні аспекти регулювання бухгалтерського обліку на малих підприємствах / Г.О. Андрющенко // Агроінком. – 2006. – №1. – С.94-95.
3. Белоусова І.А. Вдосконалення бухгалтерського обліку на підприємствах АПК як фактор підвищення рівня їх економічної безпеки / І.А. Белоусова // Агросвіт. – 2010. – №14. – С.24-28.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП “Рута”. – 2001. – 224 с.
5. Васільєва Л.М. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за спрощеною формою: навч. посібник / Л.М. Васільєва, Н.В.Бондарчук, О.П.Бондарчук. – Дніпропетровськ: РВВ ДДАУ, 2008. – 304с.
7. Вишневецька В. Фінзвітність малих підприємств за П(С)БО 25: заповнюємо разом / В. Вишневецька // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – №11. – С.11-22.
8. Воронько Т. Обов’язкова статзвітність для малих підприємств / Т. Воронько // Агробізнес сьогодні. – 2006. – №9. – С.28.
9. Глушаченко А.І. Облікова політика як елемент підвищення ефективності управлінського обліку / А.І. Глушаченко // Облік і фінанси АПК. – 2006. – №12. – С.89-91.
10. Голов С. Бухгалтерський облік та фінансова звітність малих і середніх підприємств / С. Голов. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 10.– С. 3-15.
11. Горбонос М. Облік у фермерських господарствах: огляд публікацій / М. Горбонос // Баланс-Агро. – 2012. – №46. – С.15-17.
12. Дем’яненко М.Я. Облік у селянському (фермерському) господарстві / М.Я. Дем’яненко. – К.: ІАЕ. – 2001. – 403с.

13. Деркач А.М. Основи бухгалтерського обліку фермерських господарств / А.М. Деркач // Економіка АПК. – 2007. – №1. – С.102-106.
14. Донських А.С. Основні форми розвитку малого агробізнесу / А.С. Донських // Агросвіт. – 2012. – №8. – С.53-56.
15. Жук В.М. Облік сільськогосподарської діяльності: навч. посібник / В.М.Жук. – Київ: ТОВ “Юр-Агро-Веста”. – 2007. – 368с.
16. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996 // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – №86. – С.3 – 6.
17. Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” від 01.06.2000 р. N 1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>
18. Закон України “Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні” від 21.12.2000 р. N 2157-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>
19. Закон України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” від 05.04.2007 № 877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
20. Карпова В. Фермерські господарства: проста та спрощена форми обліку / В. Карпова // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – №90. – С.38-52.
21. Карпова В. Фермерські господарства: форми ведення бухгалтерського обліку / В. Карпова // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 90. – С. 34-37.
22. Коваленко А. Облік у фермерських господарствах: спрощена форма / А. Коваленко // Баланс-Агро. – 2010. – №17. – С.20-24.
23. Ковтун Т.В. Система внутрішнього контролю як невід’ємний елемент операційної системи підприємства / Т.В. Ковтун // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – Т. 1. – С. 165-170.
24. Кучеренко Т.Є. Формування статей матеріальних витрат фінансового звіту малих підприємств / Т.Є. Кучеренко, О.Г. Шайко // Економіка АПК. – 2006. – №12. – С.85-92.

25. Мица Є.В. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу: навч. Посібник / Є.В. Мица. – Харків: Вид.ХДЕУ. – 2003. – 104 с.
26. Міщенко Я.О. Статистичний аналіз прибутку та рентабельності малих підприємств / Я.О. Міщенко // Агросвіт. – 2010. – №9. – С.49-55.
27. Моссаковський В. Особливості обліку у сільськогосподарських підприємствах / В. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №1. – С.37-41.
28. Моссаковський В. Новації в організації облікового процесу. /В. Моссаковський, Т. Кононенко. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. - № 2. – С. 41-47.
29. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами” від 25.06.2003 р. №422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041
30. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження спрощеного плану рахунків” від 19.04.2001 р. №186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>
31. Нападівська Л. Удосконалення системи бухгалтерського обліку в Україні / Л. Нападівська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №6. – С.3-7.
32. Нотченко О.М. Особливості обліку в селянських (фермерських) господарствах / О.М. Нотченко // Вісник ХНАУ. – Харків. – 2002. – №8. – С.216-218.
33. Парсяк В.Н. Політика зростання та розвитку малих агропромислових підприємств / В.Н. Парсяк // Економіка АПК. – 2004. – №10. – С.56-63
34. Пархоменко В. Бухгалтерський облік на малих підприємствах / В. Пархоменко// Бухгалтерський облік і аудит. – 2003. – №7. – С.24-28
35. Пивоваров М.Г. Кардинальні зміни ознак малих підприємств у національному господарстві країни та шляхи їх удосконалення / М.Г. Пивоваров // Держава та регіони. – 2012. – №6. – С.262-268.
36. Пивоваров М.Г. Система управління малими підприємствами регіону:

стан, проблеми та розвиток / М.Г. Пивоваров // Держава та регіони. – 2013. – №1. – С.173-180.

37. Піскунова О.В. Аналіз та оцінка фінансових ризиків діяльності малих підприємств / О.В. Піскунова // Фінанси України. – 2007. – №8. – С.119-129.

38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва”, від 25.02.2000 р. № 39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.

39. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ від 15.06.2011 р. № 720 / фінансів України Міністерство // Бухгалтерія в сільському господарстві. –2011. – №14. – С.2-11.

40. Рябенко Р. Заробітна плата та її складові / Р. Рябенко // Баланс-Агро. – 2009. – №11. – С.16-19.

41. Рябенко Р. Фермерське господарство завершує звітний рік: поради бухгалтеру / Р. Рябенко // Баланс-Агро. – 2012. – №47. – С.19-21.

42. Семенько Н. Фінансова та статистична звітність фермерських господарств / Н. Семенько // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – №90. – С.53-55.

43. Стрельніков О.І. Удосконалення організаційної структури управління системою бухгалтерського обліку в Україні / О.І. Стрельніков // Економіка та держава. – 2011. – №2. – С.121-123.

44. Сук Л.К. Бухгалтерський облік у малих підприємствах / Л.К. Сук, П.Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2003 . – №21 . – С.2-10

45. Сук Л.К. Бухгалтерський облік у малих підприємствах без застосування подвійного запису / Л.К. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2011. – №15-16. – С.42-44.

46. Сук Л.К. Елементи методу бухгалтерського обліку в малому бізнесі / Л.К. Сук, П.Л. Сук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №1. – С.3-9.

47. Сук Л.К. Принципи та елементи методу бухгалтерського обліку в фермерських господарства / Л.К. Сук, П.Л. Сук, О.В. Данілочкіна // Економіка

АПК. – 2012. – №10. – С.71-76.

48. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. / Н.М. Ткаченко. – К: Алерта, 2008. – 926 с.

49. Фабіянська В.Ю. Облікова політика сільськогосподарських підприємств / В.Ю. Фабіянська // Економіка АПК. – 2006. – №12. – С.105-110

50. Хлівна І.В. Тенденції розвитку малих підприємств: поточний фінансово-економічний стан / І.В. Хлівна // Економіка та держава. – 2012. – №7. – С.33-34.

51. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення / В.М. Яценко, Н.О. Пронь // Збірник наукових праць ЧДТУ. – Вип. 22. – 2009. – С. 3-7.